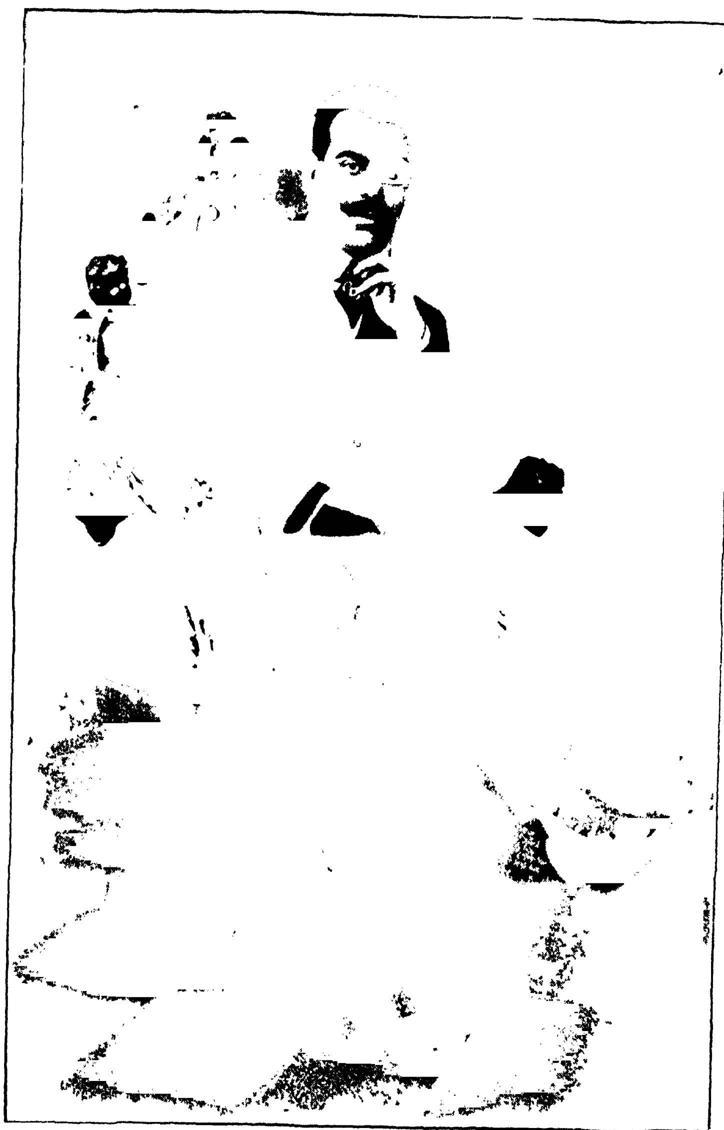

H. H. Sir Sultan Mohomed Sha Agakhan,

G. C. S. I., L L. D &c.

ISMAILI HAZAR IMAM.

હીસ હાઇનેસ સર સુલતાન મોહુમદશા આગાખાન

જી. સી. એસ. આઇ. એલ. એલ. ડી.

ઇસમાઇલી હાજર ઇમામ.

Krishna Press, Bombay.

સતવેણી મોટી.

(પાઠ ૨૨૨)

રચનાર.

સૈયદ નરમહમદશાહ બીન ઈમામશાહ

(ગુજરાતીમાં) આવૃતી ૧ લી   નકલ ૫૦૦

પ્રગટ કરનાર,

મુખી લાલજીભાઈ દેવરાજ

ધી ખોજા સીંધી છાપખાનું,

૧૧૩, પાલખી મહોલા, મુંબઈ-૯.

આ બુક મેનેજર વલીભાઇ નાનજીએ ધી ખોજા સીંધી પરેસ, ૧૧૩, પાલખી મહોલા, મુંબઇ-૯ માં મુખી લાલજીભાઈ દેવરાજ માટે છાપી અને મુખી લાલજીભાઈ દેવરાજે ધી ખોજા સીંધી પરેસ ૧૧૩, પાલખી મહોલા મુંબઇ-૯ માં પ્રગટ કરી.

સંવત ૧૯૭૫   સન ૧૯૧૯

પ્રસ્તાવના.

જમાનો જમાનાનું કામ કરે છે. ઇસમાઇલી દીનના પ્રચારક મહાત્માઓ **પીર સદરદીન, પીર હસન કબીરદીન** વગેરે તેઓના જમાનાના હાજર ઇમામોનાં ખાસ ફરમાનથી સત્પંથ યાને ઇસમાઇલી દીનનો ફેલાવો કરવા હીંદુસ્તાનમાં પધાર્યા અને હિંદુ ધર્મમાંથી વટલાવી સીધી સડક બતાવી રાહે રાસ્ત પર જે લોકોને લાવ્યા, તેમનું નામ **ખોજા** પાડવામાં આવ્યું. **ખોજાનો અર્થ** માનવંતા થાય છે એટલે કે **ખોજા** શબ્દ માન ભરેલો શબ્દ છે. આવો લકબ તેજ લોકોને આપવામાં આવ્યો હતો કે જેઓએ નુરે વહદાનીયતની ખરી સડક સમજી, જાણી, ઇમામે ઝમાનની શનાખત મેળવી હતી.

મજકુર મહાત્માઓએ અસલ ઇરાન કે જ્યાં તે વખતના ઈસમાઇલી નીઝારી ઇમામો વસતા હતા, તે તરફથી આવી, હીંદુસ્તાનની ભાષાઓમાં એલ્મ સમજાવ્યું. **પીર સદરદીન, પીર હસન કબીરદીન** વગેરે પીરો આશરે સાડા ચારસો વરસ પહેલાં હિંદુસ્તાનમાં આવ્યા અને પોતાનાં કુટુંબ સહિત વાસ કર્યો, તેઓનું કામ ફક્ત બોધ કરવાનું અને મુરીદો વધારવાનું હતું. તેઓના મહાન પ્રયાસથી લખો હિંદુઓએ ઇસમાઇલી દીન અખત્યાર કર્યો અને પીરોના બોધ મુજબ અમલ કરવો શરૂ કર્યો પણ તેઓમાં કેટલાકો હીમતના અભાવે કે બીજાં કાંઇ દુન્યવી કારણને લઇને ખોજા લકબ ધારણ કરવાને નશીબવંત બન્યા નહી.

અત્યારે ઇસમાઇલી દીનની ક્રિયાઓ અને એલ્મ લખો માણસ પરે છે. અને તે ફક્ત પીરોની મહાન ઝહેમતનું પરીણામ છે. જો **પીર સદરદીન પીર હસન કબીરદીન** વગેરે પીરોના બોધ ઉપર તે મહાન પીરોના ફરજંદ ચાલ્યા હતે તો આજે લખો બલ્કે કરોડો હિંદુ શુધ્ધ **ઈસમાઇલી** યાને **શીયા ઇમામી ઇસમાઇલી** હતે.

ઇસલામને આવો મોટામાં મોટો ધકકો પ્હોંચાડનાર ફક્ત તે મહાન પીરોના ફરજંદો જ હતા કે જેઓ દુનીયાની લાલચમાં લપટાઇ પોતાના પાક હાજર ઇમામનો હક ખાઈ જવા લાગ્યા અને મુરીદોને ઉંધે રસ્તે દોરી જવા લાગ્યા. દાખલા તરીકે **પીર હસન કબીરદીનને** અઢાર ફરજંદો હતા, તેમાં **પીર ઇમામશાહેજ** ફક્ત હાજર ઇમામની શનાખત રાખી હતી અને એક મીશનરી તરીકે કામ કરવાની રજા મેળવી હતી. **પીર ઈમામશાહ** ઇસમાઇલી પીર હતા નહી, તેમ તેઓને તેવો મરતબો આપવામાં આવેલ હતો નહી તે વખતે એટલે **પીર હસન કબીરદીનની** બાદ પીરની ગાદી **પીર તાજદીનને** આપવામાં આવી હતી. પીરની ગાદી વંશ પરંપરા ઉતરી આવે એવો કાંઇ નીયમ નથી. હાજર ઇમામ જેને પોતા તરફથી

પીરની પાઘડી આપે, તેજ પીર કહી શકાય. બાકી તેવા પીરની નીચે અનેક મીશનરીઓ નીમી શકાય અને તે મુજબ **પીર હસન કબીરદીન** બાદ **પીર તાજદીન** થયા અને **ઇમામશાહ** મીશનરી તરીકે કામ બજાવતા હતા, બાકીના **પીર હસન કબીરદીન**ના સતર ફરજંદોએ પોત પોતાના જુદા અનુયાયીઓ કરી લઇ પોતાને પીર તરીકે મનાવવા લાગ્યા અને ઇમામની શનાખતથી મુરીદોને બેનશીબ રાખ્યા તે મન માટે **સઇયદ નરમહમદશાહે** કહયું છે કેઃ—

એસા હાલ ઉનકા જો હુવા, અઢારમાંસું સતર જો મુઆ;
સારે મુનીવર સબ ગયેસો ફરી, ગુરકે બોધસું નવ આયે વળી;
નરજીકું ખબર જબ સરવે હોઈ, ગુરજી તાજદીનસે હોઇ સોઈ.

એ મુજબ ફકત **ઇમામશાહ** સિવાયના અન્ય ભાઇઓ મુઆ યાને આ પાક દીનથી ફરી ગયા અને હાજર ઇમામની શનાખતથી દુર રહયા અને **પીર ઇમામશાહ** અમદાવાદ પાસે પીરાણા નામે ગામમાં આવી રહયા અને હાજર ઇમામ તરફથી મીશનરી તરીકે કામ કરવા લાગ્યા અને હજારો હિંદુઓને સત્પંથ પર લાવવાને પ્રયત્ન કરવા લાગ્યા અને તેની કોશેષનાં પરીણામે હજારો **કાચ્છીયા** વગેરે જાતો ઇસમાઇલી દીનમાં દાખલ થઇ.

આ બુક **સતવેણી મોટી**ના રચનાર **સઈયદ નરમહમદશાહ** તે **પીર ઇમામશાહ**ના ફરજંદ થાય, જેવણ પણ પોતાના પીતાનાં પગલે ચાલી, પોતાના પીતાનાં કામમાં મદદ કરવા લાગ્યા અને **સતવેણી** વગેરે ગ્રંથો બનાવી સત્પંથનો સારો પ્રચાર કર્યો.

તેમના બાદ થયેલા તે કુટુંબના સઇયદો તથા કબરોના મુજાવરોએ લોભ અને લાલચમાં લપટાઇ હાજર ઇમામની શનાખત છોડી દાધી અને દશોંદ અને ઇમામના હકોનો પોતે ઉપભોગ કરવા લાગ્યા. એ મુજબ આવા કળી કાળના સખ્ત પરિવર્તનથી લખો હિંદુઓ **ખોજા** લકબ ધારણ કરવાને નાલાયક રહી ગયા, એ કંઇ ઇસલામને જેવો તેવો ધકો પ્હોંચ્યો કહેવાય નહી.

આ **સતવેણી**ના રચનાર **નર મહમદશાહે** આ કિતાબમાં મારફતનો ઘણો સારો બોધ કરેલો છે અને દોઢસો વીષયોને બસો બાવીસ પાઠમાં ઘણીજ સરસ રીતે સમજાવેલ છે. જો તેમના અનુયાયીઓએ લેશ પણ બોધ આવાં નિઃસ્વાર્થી બખાણમાંથી લીધો હતે તો આજે જે તેઓની હાલત **અતો ભ્રષ્ટ તતો ભ્રષ્ટ** જેવી રહી ગઇ છે, તે રહેવા પામતે નહી.

આ પુસ્તક આજ સુધી સીંધીમાં છપાતું હતુ અને તેની અનેક આવૃતીઓ

તેજ ટાઇપમાં ખપી જવા પામી છે અને હજુ પણ અમારી પાસે તેની ઘણી નકલો બાકી છે, પણ અમોને એવો ખ્યાલ આવ્યો કે આવાં પુસ્તકો જો ગુજરાતીમાં બહાર પાડવામાં આવે તો જે અયોગ્ય હુમલા આપણા પાક ઇસમાઇલી દીન ઉપર વીરોધીઓ તરફથી થાય છે, તેમના જવાબનું કામ આવાં ગુજરાતી પુસ્તકો સારે અને તેજ હીસાબે અમોએ આ પહેલું પુસ્તક બહાર પાડયું છે.

કેટલાક લોકો આપણાં શાસ્ત્રો ગુજરાતી હરફોમાં છાપવાની વીરૂધ્ધમાં છે અને અમો પણ એમજ ધારતા હતા કે આપણાં પાક શાસ્ત્રો સિંધી હરફમાંજ રહે તો ઠીક અને તેથીજ હજારો રૂપીયા ખરચી ખાસ સિંધી ટાઇપ બનાવી છાપખાનું ખોલેલ અને સિંધી ટાઇપનાં ખાસ છાપખાનાના નામે **ધી ખોજા સિંધી છાપ ખાનું** નામ રાખ્યું, પણ **We are changed as the time is changed** એટલે કે "વખતના બદલાવા સાથે આપણે પણ બદલાઇએ છીએ," એ મુજબ અત્યારના હરીફાઇના જમાનાએ અને વીરોધીઓના પ્રપંચોએ આવાં પુસ્તકો ગુજરાતીમાં છાપી બહાર પાડવાની અગત્ય જણાવી અને તેથીજ અમોએ આ પુસ્તક ગુજરાતી હરફોમાં પહેલ વહેલું બહાર પાડયું છે.

ગુજરાતીમાં જ્ઞાન શાસ્ત્રો બહાર પાડવાની વીરૂધ્ધમાં જો કોઇ શખ્સ હોય તો તેમને જવાબ માટે આપણા પાક હાજર ઈમામનું નીચેનું ફરમાન બસ થશે.

(તા૦ ૮ મી મારચ ૧૯૦૮ મુંબઇની વાડી.)

"દીનજે કમમે ઉતેજન દીઓ દીનજી ફારસી તથા અરબી કીતાબેજો ગુજરાતીમેં તરજુમો કરાએ ને છપાઓ આંજે બચ્ચેકે દીન ઇસમાઇલીજો રસ્તો બરાબર દેખાડીઓ. ઉનીકે દુઆ સફા ગીનાન ઇલમજી સમજણ દીઓ. તીણીખે કના બહેતર હીંઇ આહે કે મુંજે મુખ મુબારક મીંજાથી નીકરેલા ફરમાન સીખાઓ. ઇસમાઈલી દીનજી ઉનીકે યાદ દીણ લાય સ્કુલમે તથા લાઇબ્રેરીમે ઉનીકે હલાઓ. એરી રીતે પાંજે દીનજી મજબુતી કયો. દીનકે ટેકો દીણમે આંજો વખત ગુજારો આંથી બની શકે ત દીનજી ચહડતીજે વાસ્તે કોશેશ કયો અને આંમે હીમત હોય ત દીન ધર્મજા પુસ્તક ગુજરાતીમેં છાપે ને ધર્મજો વધારો કયો."

(ઇ. સિતારો પુ. ૩ જું અંક ૧–૨ પાનું ૨૯.)

કેટલાએક અજ્ઞાન વિરોધીઓ આપણાં પાક શાસ્ત્રની કવિતાની ઢબને પિંગળ વિરૂધ્ધ અને ભાષાનું મીક્ષ્ચર જણાવે છે, પણ તેઓએ ખાસ યાદ રાખવું જોઈએ કે પીરોએ પોતાનો પાક હેતુ બર લાવવા ખાતર લોકો સમજે તેવી ભાષામાંજ શાસ્ત્રો રચેલાં છે અને તે એવી સ્હેલી અને સાદી ભાષામાં છે કે સિંધ, કચ્છ, કાઠીયાવાડ, ગુજરાત, પંજાબનો કોઇ પણ શખ્સ ઘણીજ સ્હેલી રીતે સમજી શકે. હેતુસરના કામને ભાષા દોષ જેવા નજીવા દોષનાં બહાનાં હેઠળ વખોડી કહાડનાર ફકત પોતાની મુર્ખાઈજ બતાવે છે.

અમોએ આ ગ્રંથ ગુજરાતીમાં છાપેલ હોવાથી કચ્છીમાં બ નો ભ ને દ નો ધ વપરાયે છે તેવા શબ્દોનો ફકત શુધ્ધ ઉચ્ચાર કરેલ છે, બાકી અગાઉની આવૃતી મુજબ કોપી ટુ કોપી ઉતારેલ છે. અગાઉ અમોએ આ બુક આશરે બસોથી અઢીસો વરસના જુના ચોપડામાંથી લીધેલ અને તેની થતી કોપી ટુ કોપી થતી આવૃતીમાંથીજ આ બુકને ગુજરાતીમાં છાપેલ છે.

સિંધી હુરૂફ નહી જાણુંનાર માટે આ બુક ખરેખર આશીર્વાદ રૂપ નીવડશે અને આપણાં પાક શાસ્ત્રનું જ્ઞાન નહી ધરાવવાથી એક તરફી વલણ રાખનારને માટે ખરી સમજણ લેવાનું આ બુક સાધન થશે, એવી અમને સંપુર્ણ આશા છે.

લી૦ સેવક,

મુખી લાલજીભાઈ દેવરાજ,

પ્રગટ કર્તા.

સાંકળિયું.

ખુલાસો.

આ સતવેણીમાં ઠેકાણે ઠેકાણે મુરશીદ, શાહ, ગુર, સુરીજન, પીયુ વિગેરે બોલો આવે છે, તે ફકત નુરે વહદાનીયતનું પાક નુર જે હાજર ઇમામમાં હર જમાનામાં બીરાજતું રહે છે, તેમને માટે છે અને જ્યાં જ્યાં તેવા શબ્દો આવે ત્યાં ત્યાં તે પાક હાજર ઇમામને માટે વપરાયલા સમજવા કારણકે છેલ્લા પાઠ ૨૨૨ માં તેઓ તેનો ભેદ ખોલતાં કહે છે કેઃ—

ખુદા ખાલક તમે જાણો અલ્લાહ,
સો જાણો શાહ મુસ્તન સિર બલ્લાહ.

રે તુંહી...

સબ્બદ સતવાણી બોલીયા,
તમે સુણો મોમન સુજાણરે;
ગુર નર આલ માંહે આવીયા,
તું સીદક સીદક કર જાણરે. ૨૨૨

તે મુજબ ગુર નર યાને હાજર ઇમામનાં પાક નુરને માટેજ મજકુર સંબોધનો છે એટલો ખુલાસો કરવો અત્રે યોગ્ય થશે.

પ્રગટ કર્તા.

સતવેણી મોટી

અલહમદો લીલ્લાહ

પહેલા સરજાણહાર વખાણો, હરી નામ જપતાં શક ન આણો;
જીસથી રહેશે દુજા ફેરા, જો તમે જાણો બહોત બહોતેરાં.
દુજા સત નબીકા સાચા, જેસી કરણી તેસી વાચા;
જીભીયા આખો સુરીજન ભાવા, સાચા થા સો તો કેડે દાવા.
જગ સારા જેણે જુઠા કરી જાણા, સો આપણે સુરીજન સાથ સંધાણા;

રે તુંહી, સાચા સાંહીંઆ પીયુજી...
સાચા થાશો સાચશું, ખેલ ગયા મેદાનરે;
કુડે શાહ ન પાયા, સો ફોકટ ફીરે નાદાનરે. ૧

(૧) તારીફ રસુલે દીનકી

સતકી બાતાં જીને સાચી જાણી, ગયરસો અપણે દીલ ન આણી;
અવર બીદાએત દાવે લાગા, ગફલત ધોકે ચોંક ન જાગા.
નવ સો બરસ જગ ભએ રસુલા, સાચે મારગ કોઈ ન ભુલા;
મોંઢે દીન ને દીલમાંહે ખોડી. રસુલ ચલે સો બાટાં છોડી.
સત પાખે કેમ પારજ પાઈએ, જીસથી સત તે કેડે જાઈએ;

રે તુંહી...
સાચી બાટ રસુલકી, અને સાચા એહી સેરરે;
જે કોઈ ચાલ્યા સત વિના, સો પડીઆ મોટે ફેરરે. ૨

(૨) સતગુર ગીનાનકી તારીફ.

નબી મહમદ જુગમાં આયા, તીસથી ચાંદ્રડા મારગ પાયા;
બાટ સુધી સો ઉને દીખલાઈ, રીત રસમ સબ શાહાકી પાઈ.
પંથી કોઈ ખોટા ન હોવે, ચાંદ્રણે મારગ સબ કોઈ જોવે;
તિસ અજવાલા આગલ કીના, જે જીવ જાયે પ્રેમ માંહે ભીના.
સત વેણી તીસ ધરીયા નામ, જીસ ઘર પીયુકા પાઈએ ઠામ.

રે તુંહી...
સિદક મુરશીદ આપણા, કેતા કહીયા સો બોલરે;
બાટજો સગલી સતકી; સો આન દીખાઇ ખોલરે. ૩

(૩) દીનકી તારીફ

દીનકા ચલણાં સો ખંડા ધાર, સાચ પાખે કેમ પાઇએ પાર;
બાટ મુશકીલ સો થોડું પાઈ, જો કોઈ ભેટે આપ ગમાઈ.
અવર સો દાવા માંહે વિગુતા, અંધા અત્રીઆલ વિખમાં ખુતા;
જો કોઈ પ્રેમે સાચ બંધાણાં, સો સબ દીનકે સાથ સંધાણાં.
સતકી બાટે કસણી મોટી, સો કીયું સહેવે નીયત ખોટી.

રે તુંહી...

સાચા પંથ એહી સતકા, અને સાચા એહી સાથરે;
શીશ ગમાઇએ ઇસ વાટમે, તબજા આવે હાથરે. ૪

(૪) પ્રબોધ નસીહત.

સાચા સાચા સબ કોઈ જાણે, પરગટ હોયસે અપણે ટાણે;
રાત અંધારી કામ જો કીજે, તો પરભાતે ઉતર કીયું કર દીજે.
સુધા હો કર ચલીએ બાટે, તોજા પોહોચે સાચજ માટે;
સાચા સાચા એહી ગીનાન, છાનાં પરગટ સુરીજન ધીયાન.
ચોરી કીજે જો જો કામા, પરગટ હોયસે અપણે ઠામાં.

રે તુંહી...

છાની ચોરી કીજીએ, અને કુડ છીપાઇએ સબરે;
આગલ જાતાં જાણશો, સહી પરગટ હોયસે તબરે. ૫

એમ દયાળજી પારખું કહીએ, કુડ કપટ સહુ પરગટ લહીએ;
ઉસકું કુડસો કીયું ન સુજે, દીલકી બાતાં જો સબ કુછ બુજે.
જીસકું સુજે બાલું બાલાં, ઉસકે આગે ન હોયસી ટાલા;
આપ સંભાળો મુરખ લોકાં, હસી હસી કીજે શાહાસું ભોગા.
માંહે કાસલ પાકજ કીજે, તોજા ઉતર પરગટ દીજે;

રે તુંહી...

મનમાંહે કીજે નિરમલા, તો પાપજ હોવે ખેહરે;
ચાંદ્રણે [illegible] ખેલીએ, સુરીજન સાથે નેહરે. ૬

પીયુસું ચાવા કીજે નેહ, તેમ તેમ કુડજ હોવે એહ;
નબીકુ અપણા સુરીજન ભાવા, ચાંદ્રણાં હુઆ સો સીર લગી પાવા.
તોજા બાર સુધી સો પાંઈ, સુખશું બેઠા મિંદર જાઈ;
જીસમાં અંધેરા તિલબી રહેતા, તિતનાં ઉસકું નેહ ન દેતા.
એલમ અજવાલે નેણે દેખો, સાચી ઉમત સોઈ વિસેખો;

રે તુંહી...

ચાંદ્રણાં નીરમલ કીજીએ, તો ચલ કર લીજે પારરે;
ચાંદ્રણાં દીસે નીરમલા, બાકી ચઉદસ ગોડ અંધારરે. ૭

(૫) દીલ રોશન કરણા.

પખ ચાંદ્રણાં આણ દીખાવે, પખ અંધારા કછુ કામ ન આવે;
માસ સારા જો ચાંદ્રણા હોવે, સારી રહેણી તો સુખસું સોવે.
ચંદા સુરજ દોય પડયા દુર, માંહે ન આવે ચાંદ ન સુર;
માંહેકી કાસલ જો પાકજ હોવે, તો મુરીજન મુખડા પરગટ જોવે.
જીને કિને મિતે કીના ચાવા, તિન ચાંદ્રણે જોત સુરીજન પાવા;

રે તુંહી...

ચંદા સુરજ દોએ નીરમલા, દોએ એ હય મિંતરે;
તીલબી અંધારા જાં રહીયા, તીસથી બીછડયા ચિંતરે. ૮

(૬) દેહ—ફાનાકા મહેલ

એ જીવ જાણો જુગ અંધારા, બાજ ચાંદરણે કેમ પાઈએ પારા;
ભાદરવે કેરી આયે રાતા, કછુ ન સુજે હાથું હાથાં.
ફીર ફીર ચુંદી મનમાંહે લાવે, અંધાં બટાઉ કયું કર પંથડા પાવે;
બાહો બંધ આ જુગ જાણો, પરતક એહી તમે દેખ પીછાણો,
નદીએ પુરજ કેસા સો આવે, પલ માંહે સારા ઉતર જાવે;

રે તુંહી...

જેસા બાહો બંધ હય, તેસા આ સંસાર રે;
આવતાં આવે જોરમાં, તેને જાતાં ન લાગે વારરે. ૯

(૭) દેહ ફાની

જીયું દો પોહોરકી આહે છાઈ, થીર ન રહેવે એક તીલ કાંઈ;
ઈસિકે કેડે કયું જનમ ગમાવે, જયું રૂખાં છાંઈ ફીરતી જાવે.
પહેલી કુંપલ અતી સોહાવે, પોહોતે દાડલે સબ ખર ખર જાવે;
કીસે ન હોવે એ નીરવાણ, જેસી પીપલ જડ ગઈ પાન.
મેરી મેરી કર કર થાકે, અંધા અત્રીઆલે સો સબ રાખે;

રે તુંહી...

કુંપલ ખેલ દેખ કર, મત જાય ભુલાયરે;
પોહોતે આપણે દાડલે, સારી ખીર ખિર જાયરે. ૧૦

જાતાં દેખો તમે આ સંસાર, કાલકા કેસા ધરીએ પીયાર;
જે કોઈ આયા રહ્યા ન કોઈ, પાણીથી જયું પરપોટા હોઈ;
પહેલા આદમ દોસ્ત ઉપાયા, આવતા દેખા જાતા ન જાણ્યા.
દો આલમકા રાજા કીયા, ઉસેબી આખર રહેણે ન દીયા;
જો કોઈ આયા ચલયા સોઈ, ઈસ માંહે રહેતા ન દેખું કોઈ;

રે તુંહી...

જીસ ઘર રહેણ ન પાઈએ, હઈયા ન બાંધો ચિતરે;
જયું પરદેશી પરોણલા, સો રહ્યા ઉઠાઈ ચિતરે. ૧૧

જબ લગ હરીયા ખેતજ આય, તબ લગ વહેલા ન ચેતો કાંય;
લોક કુટંબ સબ જારજ કહીયે, હક કી નીપજ દેરે રહીયે.
પીચુકી રસાયણ આવણ લાગી, ખોટી કરણી સબ નીકલ ભાગી;
જાર સબ કોઈ ખડી ન રહેવે, દુખ દોહેલા ઈતના સહેવે.
સબ કોઈ આયા રસકે કાજે, સુકી ખેતી સબ નીકલ ભાગે;

રે તુંહી...

જબ લગ હરીઆ ખેત હય, તબ લગ આપ સંભારરે;
સબ કોઇ જાણો જાર હય, લોક કુટંબ પરીવારરે. ૧૨

(૮) માયા ચરીત્ર.

મેરી મેરી જીન કિન કીની, અપણે હાથે બાજી સો લીની;
પાપ સો જેતા કેતા આય, ફોકટ લેણા કારણ કાંય;
જુઠ સો જેતા કેતા આય, સો સબ છલયાં તરીયા લાય;
આખર રોટી વખતે ખાણા, ફોકટ માટે કયું પાપ લે જાણાં;
સરવ સવાદ માંહે કછુ ન પાઈયે, પાપે પેટ ભરતા જાઈયે.

રે તુંહી...

મેરી મેરી જો કરે, ઉસકી કરણી ખોટરે;
દીન દાયકે કારણે, પાપુ ભરણાં પોટરે. ૧૩

જીને ઈસ તરીયાસું જીવડા લાયા, સાર સવાદ માંહે કછુ ન પાયા;
ઈસ તરીયાકું જો કોઈ લોભાણાં, ઉસકું જાણોરે ખરા અજાણા;
એ ધન અપણાં કીસકા ન હોવે, લાભ કારણ મુલજ ખોવે;
જગ ધુતારી એ હયે નારી, બુઠી હયે પણ રૂપ અપારી;
પુરા પારખું ઉસે બુધ ઉપાની, જીને ઈસ તરીઆકું જુઠી જાંની.

રે તુંહી...

તરીઆ જુઠી જુઠ હય, ભાઈ જુઠી સદા કાલરે;
સબ જગકું ધંધે બાય કર, અને આપે રહેસે ટાલરે. ૧૪

ઈસ ખોટીકું કોઈ મત પતી આવે, જાતાં બટાઓકું બાટ ભુલાવે;
ઈસ તરીઆને સબ મોહી લીનાં, ગલે લગા કર અપનાં કીનાં;
કામણગારી એ હય નારી, એણે ધુતીઆ અતી અધીકારી;
જેણે છોડી સો અતી માટી, ઉતર ગયા સો વીસમી ગાટી;
ઈસ તરીયાકું મત ધીરો કોઈ, એ ધરવાળી કીસકી ન હોઈ;

રે તુંહી...

જેસા રંગ પતંગકા, તેસા આ સંસારરે;
ચટક કસુંબા રંગ હય, ઉસે જાતા ન લાગે વારરે. ૧૫

ઇને વશ કરયા અતી અધીકારી, જો ધુતાણું સો મુરખ ગમારી;
જીને કીને દેખી દરશન ખોલી, સો સબ ચાલે સીશજ ડોલી;
પુરે પારખું ઉને યું કર જાણી, કાચે ભાંડે ન રહેવે પાણી;
સો એક મના હોકર બાટ સીધાણે, મુરખ આપે આપ બંધાણે;
માંહે પરખો તો પઇકા ખોટા, પરતક દેખો તો ચલતર મોટા.

રે તુંહી...

એતો ચુંદી દેવકી, બુજે વીરલા કોઇરે;
ચાવા કીયા જીને બાવરે, ગયા સો સુધ બુધ ખોઇરે. ૧૬

ચરીત્ર સારા એ જગ લીના, બોહોત ચુકા કર અપણા કીના;
લોભે લાગા જે દીલસું મેલા, દીનસું નીકાલે ઉસે કર કર ઘેલા;
ગુડમાં ઝેર જો હાથું લેવે, સુજ ન રાખે દુખ ફીર ફીર સેવે;
એ હએ દુરીજન પણ મીત્ર કીલાવે, ઇસકે છંદકા કોઇ મરમ ન પાવે;
જે કોઇ ઇસકે પાલવ લાગે, ગયે છેતરાણે સો મુરખ અભાગે.

રે તુંહી...

ત્રીઆ ચરીત્રે આગલી, એણે ધુતીયા સબ સંસારરે;
ચોરજ એ હય પરગડા, સો દીન કેરા વાટ પાડરે. ૧૭

જેણે ઇસકુ સુધી કરી જાણી, ચાવા કીયા આંખ તલે ન આણી;
આપ સંભાળી જે કોઇ ચાલે, સો ન પડીયા ઉસકે પાલે;
રાવત હુવે સો અતી માટી, ઉતર ગયે સો વિસમી ઘાટી;
એક મના હોકર જો બાટ સુધારે, સો જા સુઆસું પાર ઉતારે;
દો નાવુ જો દીજે પાવા, ઉસ પંથીકા કેસા સાવા.

રે તુંહી...

ઇસ ત્રીયાકુ ધીર નહી, થીર નહિ નીરવાણુરે;
મુરખ ધુતે દો મના, કર સજન કીતા હાણુરે. ૧૮

મળી જીતે સુરીજન કીતે, ઉન સીર બાતા બ્હોતજ બીતે;
દેખો જુગમાં આયા રસુલા, પ્રેમુ સાચા સો કંહી ન ભુલા;
ફીરેઉન જુગમાંહે જુઠા જાણો, દેખત રૂપ જો જઇ જપાણો;
જે જે હોતા ફીરોન દીના, તીન તીન એહી ભોગજ કીના;
જે કોઇ હોતા સુરીજન જોગા, તીને ઈન કન્યાસુ કેસા ભોગા.

રે તુંહી...

એ કન્યા હય અભાગણી, તીસે રંક ન લોણો રાયરે;
આંખો ખોલ કર દેખીયે, નરક ભરી સીર પાયરે. ૧૯

દુનીયા હય શરાબ શયતાન, હઇડાએથી જાવે ગિનાન;
શરાબ શયતાની ભરભર પીજે, દાવા લેકર દીનસુ કીજે;
જાહેર શરાબથી તોભા આખે, શયતાન શરાબ લઈ હઇડે રાખે;
ઢઢી રૂપ તો માંહે કીના, ખોટ લગાઇ અપના દીના;
જે કોઇ હોવે સુરીજન જોગા, સો શરાબ શયતાનસુ ન કરે ભોગા.

રે તુંહી...

શરાબ શયતાની પીજીયે, જગ દીખલાઇએ પાકરે;
અમલ જાતાં જાણસો, તબ દેહડી દેવે સાખરે. ૨૦

ઇસ ફાની દુનિયાકુ દુરીજન જાણી, મીંતુ કેણે ઇસ મનમાં ન આણી;
સાચે સગળે ઇસે દીના છેહા, જીસ માંહે હોતા શાહકા નેહા;
અવર અભાગી ભેદ ન પાયા, દુરીજન સાથે જીને જીવડા લાયા;
દાય બાટા જુગ માંહે ચલાઈ, જીને જો ઢુંઢી તીને સો પાઇ;
કસણી જુગ માંહે આણી, મીંતુ દુરીજનકી વિગત પીછાણી.

રે તુંહી...

દુનીયા જુગ માંહે આન કર, પરખ્યા અપણા મીંતરે;
દેખો કીસીકા કીસીસુ, લાગા હય મન ચિતરે. ૨૧

ફીરોનકુ જો દુરીજન કીના, બ્હોત મુલક ઉસ હાથુ દીના;
લોભે લાગા સો મુરખ ભુલા, ઉસ કર રાખા દુરીજન ટોલા;
સુરીજન સેવા જીને જુઠી જાણી, નહિ ઉસ મુખમાં શાહકી વાણી;
દુઃખ દોયલા તીસે તીલ ન દીતા, ચાવા નહિ હઇડે ના મીંતા;
દુરીજન ઉપર રાખા ભાવા, મીંત મારણેકુ સામા ચાવા.

રે તુંહી...

દુરીજન રાખે સુખે કરી, કછુ ન દેવે આળરે;
મીંતજ મારે ભાંગડે, લે લે માંહેથી ટાળરે. ૨૨

વલી મસાએખ જો કોઇ કહાવે, દમડી દોકડે જીવડા લાવે;
સુવા કાફર ઉનકુ જાણો, શયતાન રૂપ તમે દેખ પીછાણો;
ફીરોન કેરા કીજે કામા, વલી મસાએખ ધરાવે નામા;
ખુદા રસુલ જીભીયા આખે, શયતાન લેકર હઇડે રાખે;
એસે કામે જો શાહ લેતા, તો નબીયુંકુ ફકીરી કાયકુ દેતા ?!

રે તુંહી...

વલી મસાએખ જુગમાં કહાવે, અને દુનિયા લાવે ચીતરે;
સુવા જાણો ચોર હય, મત કોઈ આખો મીંતરે. ૨૩

---

(૯) ફસાણી-જીકર.

દુનીયા આહે દુરીજન બાટ, નબી હુએ સો ફકીરજ માટ;
માંહે ફકીરી જે કોઈ જલાણા, સોજા જગમાં નબી કીલાણાં;
દેહા કેરી જો હંડીયા કહીયે, સો બીના ભાગે કયું શાહ લઇએ ?
જે કોઈ લોણે સાંહીયા અપણા, ઉનુકુ ચાહીએ ફકીરી તપણા.
એ તો મારગ દેહકા કહીયે, સો બીન ભાગે કયુ શાહ લઇએ ?

રે તુંહી...

ફકીરી સબસેં અફઝલી, નહિ કો ઇસકે તોલરે;
ખાસી નસીહત શાહકી, જો આન મીલાવે ઢોલરે. ૨૪

(૧૦) ફકીરીકી ખુબી.

ફકીરી માંહે જો જીવ લગાઇએ, તો નેહ સુરીજન અદકા પાઇએ;
મીંતુ કેરા એહી જાણો કાજ, નબી ફકીરીસેં હુએ મએરાજ;
એતો દોલત હય નબીયું કેરી, ઈસથી બાદશાહી નહિ ભલેરી;
કરમ નીલાડી હોવે જીસકે, એ દોલત હાથ આવે તીસકે;
નબીયુ સારૂં ને ચાવુ માંગી, સાચે મુરશીદસું હાથુ લાગી.

રે તુંહી...

બડી બાદશાહી જુગ માંહે, ભેજી મીંતુ કેરે કાજરે;
કીને ન પાઈ નીશ્ચે, નબીયું મુરશલ બાજરે. ૨૫

ફકીરી તન માંહે જપીએ આજ, તીસકા સઘળા પુગે કાજ;
મહેમાન ખુદાકા જુગ માંહે કહીએ, મહોબત લાગી શાહ પર રહીએ;
ઈસથી રૂડા કેસા કામ, જીસથી પાઈએ દુઆરજ ઠામ;
કછુએ ન માગે હાથ પસારી, હવા હીરસ સબ વિસારી;
એસી ફકીરી માંહેજ રહીએ, ફકીરી બાદશાહી તીસકી કહીએ.

રે તુંહી...

સાચી ફકીરી સતકી, જો માંગે શાહકુ પાસરે;
દુઆરે રહે સત સબુરીકે, છોડે ભીરાની આસરે. ૨૬

પીયુકે પાસે જા માંગણા કીજે, ઈસ માંહે સબુરી લીજે;
સેહજ ગફલત માંહે કછુ ન પાઈએ, જીકરૂ શાહકું જપતા જાઈએ;
શાહકી ફકીરી મોટી જાણો, ફકીરી બાદશાહી પીયુ પરમાણો;
તમાં કેરી જો ભકિત કીજે, તો પુરા મેવા સબ કયું કર લીજે;
પીયુકી ભકિત તમ પીયુસું લાગો, હાથ પસારી કછુ ન માંગો.

રે તુંહી...

જો તું લોણે પીયુકું, તો કછુ ન માંગો આસરે;
જો પીયુ પાયા આપણા, તો સબ કુછ તેરે પાસરે. ૨૭

રસુલ સારૂંકી એહીજ કહાણી, ફકીરી બાદશાહી સુધી જાણી;
સઘળે ફકીરી પીચુકી માની, એક એક કસણી અદકી બખાની;
નબીયુ કેરી તુમ દેખો ચીઠી, ફકીરી જાલ સલગું દીઠી;
ઇસિકી આંચે દીન પકાયા, નેહ સુરીજનસુ અદકા લાયા;
જીસકુ લોઢે આપ સંજોગા, ઉસકું કરાવે ફકીરી ભોગા.

રે તુંહી...

મીંતુ માંહે મીંત હય, અને સારૂં માંહે સારરે;
ફકીરી માંહે જો મીલે, સો તર કર લાગે પારરે. ૨૮

(૧૧) ફકીરી આદમ શફી અલ્લાહકી.

પહેલા આદમ દોસ્ત ઉપાયા, સઘલે ઉસકુ શીશ નમાયા;
સરગ માંહે ઉસે દીયા વાસા, વયે થા અપણે સુરીજન પાસા;
સરગ માંહે તીસે સુખ ન દીના, ફીર ફીર પ્રેમ જાલે ભીના;
કેતે બરસ જંગલ માંહે ડાલા, રોતે રગત નેનુંથી ચાલા;
એસી ફકીરી જબ સર પર બીતા, નબીપણા તો તબજા દીતા.

રે તુંહી...

પહેલા આદમ દોસ્ત થા, દેખો તીન શીર હાલરે;
જંગલ ડાલે શુધ બીના, તબ મીલે સુરીજન નાલરે. ૨૯

(૧૨) ફકીરી નુહ નબીકી.

નુહ નબી તમે દેખો લોગાં, વયે થા અપણે સુરીજન જોગા;
ત્રાટી ઓલવે જનમ ગમાયા, નવસો બરસ જા આપ જલાયા;
માંહે દુનીઆ જો સોહેલા હોતા, તો ફકીરી માંહે કોઈ આપ ન ખોતા;
એક તીલ એસા કોઈ ન સેહેવે, તો નવસો બરસ જંગલ કયું રહેવે;
પ્રેમું કીના જીન માંહે ખેલા, તીનકું દીના સુરીજન મેલા.

રે તુંહી...

જીસ માંહે પ્રેમ થા આગલા, ઉસકું કેસી ઓથરે;
દુખ દોયલા બાહે કર, દેહા માની થોથરે. ૩૦

(૧૩) ફકીરી મુસા નબીકી.

દેખો મુસા પીયુકા પ્યારા, ઈનબી લોઢી કબુલી સારા;
ગરીબી માંહે વો પ્રેમુ પેખા, આપસ રાખા માહે ફીકર વિશેખા;
ઓહોણ ન દુનીઆકા કીના ચાવા, તો જા અપણાં સુરીજન પાવા;
પ્રેમે શાહકું તોજા પાઈએ, ફકીરી માંહે જો આપ જલાઈએ;
દુનીઆ કામે જો મીલતા શાહે, તો નબીઉં ફકીરી લેતા કાંહે.

રે તુંહી...

ફકીરી શોહાગ તીસે કહીએ, જો જલાવે અપણે ચાવરે;
દુનીઆ આણ દીખલાઈએ, તો તીલ ન હોવે ભાવરે. ૩૧

(૧૪) ફકીરી ઈસા નબીકી.

ઈસા નબીકી તુમ વેદના સુણો, તો ઈસ મુરદારકું કાહેકું લોણો;
એક સુઈ કારણે કયા કુછ આંખેઆ, જાતે ચોથે આસમાને રાખેઆ;
એક સુઈ ભાર એસા જો હોવે, તો કયું જનમ જા સુખમે ખોવે;
ઈસે સરીખા નહી કોઈ ચાંદા, એક સુઈ કારણ કાહાં જા ફાંદા;
કેતા ધન ઓર કેતા માલા, એક સુઈ કારણ દેખો ચાલા.

રે તુંહી...

દુનીઆ ચરીત્ર દેખ કર, જો તેં લાયા ચીંતરે;
એક સુઈકે કારણે, કહાં લે રાખ્યા મીંતરે. ૩૨

(૧૫) ફકીરી સુલેમાન નબીકી.

સલેમાન પ્રીત સુધી માની, આપસ મનમાંહે રાખી છાની;
કીતી બાદશાહી પરગટ બખાની, દરવેશી માંહે આની છાની;
જવકી રોટી જે કીના ખાણાં, તો જા મીલીઆ સુરીજન ટાંણાં;
દુનિઆ સાથે જો જીવડા લાતા, નબીપણાં તો કીયું કર પાતા;
સુખસુ કીના સાચા ભોગા, વે થા આપણે સુરીજન જોગા.

રે તુંહી...

ગરીબી સોદા શાહોકા, ખેલો સુખસુ જાયરે;
દુનિઆ મતલબ છોડ કર, રાખો ફકર જલાયરે. ૩૩

(૧૬) ફકીરી પરેમકી.

વોહી શોહાગણ જો ભરીઆ હેતા, બંદગી કીના ચીત અપણા ચેતા;
વરશ દીવસ બાહેર ન જાતા, લોક ફીકર શીર ઉપર લાતા;
ખુવારી કીયા ઓર ધુલ મીલાયા, યું કર અપણા પ્રેમ જલાયા;
દુરીજન સુખસુ રાખે સારે, રોલે તે જે પીયુજી પયારે;
દુનિઆ લોક ન સુરીજન જોગા, નબીપણા શાહ શોહાગા.

રે તુંહી...

દુનીઆ એ હે દુરીજન, મીંતુ ન આવે કાજરે;
બાજી દેવે તીલ માંહે, અને રાખે સુરીજન બાજરે. ૩૪

(૧૭) ફકીરી જીકરીઆ નબીકી.

જીકરીઆકે શીર કરવત ગાલા, સો સબ એહી ફકીરી ચાલા;
જબ લે કરવત શીર ઉપર છોડા, પ્રેમે સાચા સો મુખ ન મોડા;
ચાલતા કરવત જો ચાં ચું કરતા, નબી નામ તો કાહેકું ધરતા;
મીંતુકે શીર એસી કીજે, સુખસુ બેઠે કયું શાહકું લીજે;
પલમે સારા શીરથી ચીરા, તો જા પાયા સુરીજન હીરા.

રે તુંહી...

એસી કસણી બાહે કર, પરખીયા આપણા નેહરે;
શીર પર કરવત છોડીઆ, તોએ ન દીના છેહરે. ૩૫

(૧૮) ફકીરી ઈબ્રાહીમ આદમકી.

સુલતાન ઈબ્રાહીમકે દેખો ખેલા, કીયું કીયું ઉસકું ધુલજ મેલા;
કેતે બરસ બાદશાહી કીતી, ઉન શીર કેતીક વેદના બીતી;
ખાણે પીણેકી સુધીયા ટાલે, ઈયું કર આપસકું પ્રેમે જાલે;
સબ સુખ છોડીને દુઃખે જલાણા, સાચે મીતુંકા એ હે ખાણા;
મીંતાં કસણી એસી કીજે, એક તીલ સુખડા દેહી ન દીજે.

રે તુંહી...

જીસ માંહે પીયુકા નેહ થા, સો સતસું ચાલીઆ આજરે;
જગમાં જલાણે પરગડે, ઈયું કર કીના કાજરે. ૩૬

મોહોર અપણી પાયા ઠામ, પીયુસું કીના સાચા કલામ;
મુમીજન કસણી એસી કીજે, દુનિઆ છોડ ફકીરી લીજે;
ત્રીઆ કેરા તમે દેખો ચાલા, ફીકરૂં કીજે એસા હાલા;
માંહે ફકીરી ન હોતા શાવા, તો નબી ન કરતે ઈસપર ભાવા;
ફીકર રસુલે આંખી બાતાં, વે ભી લાગા પીયુકે સાથા.

રે તુંહી...

ફકીરી સબસે અધીક હે, જોઈ લેજો જાણરે;
નબીપણા હે ઈસ માંહે, સબમેં પાયા માનરે. ૩૭

(૧૯) ફકીરી નબી અહમદકી.

પરભાતે ઘર અપણે જાવે, એતા નહી જો મુખમાં આવે;
મણ એક જવ કેરે કારણે, આપ સધારે યહુદકે બારણે;
દેખી ફકીરી ને ઉતર કીજે, એતી ન વાડી ફરી કાહાંસું લીજે;
વો થા રાજા દો આલમ કેરા, મણ જવ કારણે યહુદને ફેરા;
મીંતુ કસણી એસી સાધી, જો થે આપણે દીનકે સવાદી.

રે તુંહી...

મીંત જો કીજે સાચશું, અને દુનિઆ ફીકરૂં ટાલરે;
સબસું અલગા ટાલકર, અને બાઈ પરેમકી જાલરે. ૩૮

(૨૦) ફકીરી અયુબ નબીકી.

અયુબ પેકાંબર તમે દેખો મીંતા, કીડું દેહી માંહે રોજન કીતા;
ચારણી તોલે કીતી દેહા, તોએ ન દીના પ્રેમસું છેહા;
કીડ઼ નીકલ બાહેર જાવે, સો ચાવું લેકર દેહીમાં આવે;
શુકર ખુદાકા તીસ માંહે કહીએ, સત સબુરી ઉસ ઘટ માંહે લઇએ;
એતી બલા જો સીર પર બીતી, તોબી પ્રીત પીયાસુ કીતી.

રે તુંહી...

અયુબ મીંતજ સતકા, અને સાચા થા માંહે નેહરે;
મુખ ન ફીરાયા આપણા, જો સબ તંન પડીયા વેહરે. ૩૯

(૨૧) ફકીરી ઈબ્રાહીમ નબીકી.

ઈબ્રાહીમ પેકાંબરકા સુણીએ હાલા, નમરૂદને બીચ અગનીજ ડાલા;
પોતે દેખા ખાબજ માંહે, ઈસકુ સુરીજન સપને આયે;
પુતા લેકર કુરબાની કીતા, તો જા સુરીજન મેલા દીતા;
ઇબ્રાહીમ મન માંહે સાચા હુતા, લે કુરબાની ઉન કીના પુતા;
ખાબજ કેરા ઈશક જો આવે, ..ચર મોહોબતસુ શાહ ન પાવે.

રે તુંહી...

ફકીરી સબસે ખુબ હયે, પરતક દીસે ખુવારરે;
હુરમત દુનિઆ ઝાહેરી, સો દીન માંહે મુરદારરે. ૪૦

(૨૨) ફકીરી બીબી ફાતમાકી.

બીબી કહીએ ફાતમા જેસી, ઈયું જગ રહી જીયું પરદેસી;
અલીકે ઘરકા કીના ચોવા, ચરખે ઉપર ન હોતા ભાવા;
તબ રસુલે આખી બાતાં, ચરખા કાંય ન લેવો હાથાં;
રીઝક હાથ ધણીકે પાવો; ચરખે જીવડા કાંય ન લાવો;
મહમદ મનમાં સાચા હુતા, સો એસી બુધી સો દેવે પુતા.

રે તુંહી...

મીંતપણા તો દોયલા, કોઇ ન શકે ખેલરે;
શરફરાઝ જો રબને કીયા, ઉસકુ દીના મેલરે. ૪૧

દુજે દીવસ ઘર ફાતમા ચાલી, દેખ અપણે દીનજ હાલી;
બીના દીન નુકશાનજ દાખી, તબ જુની ચાદર સીર પર રાખી;
દુનિઆસે જો લાગી ખોડી, ઈસથી મીંતુને દુનિઆ છોડી;
યું કર સુરીજનસુ કીના મેલા, તબ જા ખેલે પ્રેમકા ખેલા;
શોહાગણ સો જો પીઆસુ રાતી; આપ જલાવે સો પરેમે માતી.

રે તુંહી...

પરેમ પીઆસી અધીક હયે, સો ખેલે પરેમજ ખેલરે;
નબીએ ફીકર દેખાડીઆ, સો કારણ સુરીજન મેલરે. ૪૨

(૨૩) પતીવ્રતાકે અંગ.

સાચી બીબી એસી ચાહીએ, સુખ તજે તો નવશા પાઇએ;
આભરણ માંહી મોહી ન રહેવે, શાહ બીના અપણી દેહા દેવે;
પહેન આભરણ જો લોક દીખાવે, શોહાગપણાં તો કયું કર પાવે;
પહેનો આભરણ સાચે કામા, આપસ રાખો શાહા ઘર ઠામા;
આપણા સોહાગ તબજા લેખો, સુરીજન અપણા જબ નેનું દેખો.

રે તુંહી...

આપ સવારો સાચશું, અને સતકા કરો શણગારરે;
નેનું કાજલ નેહકા, પીયુ કરો ગલેકા હારરે. ૪૩

(૨૪) શોહાગનકી રીત.

સઘળા સોહાગ તીન શીર કહીએ, શાહકા નેહ જીસ માંહે લઇએ;
કાજલ ફુલ મુખ તંબોલ, હસી હસી લાગે વીસ મુખ ઢોલ;
તેલ ફુલેલ શીર કંગઈ સારે, તીસ ગલ બાંહોડી પીયુ પ્યારે;
પીયુ બીના જો કરે શણગાર, તીસ ગલ લાગે જલત અંગાર;
પહેરી આભરણ લોક દીખાવે, શાહ સોહાગ સો કયું કર પાવે.

રે તુંહી...

જો શીર સારે કંગઇઆ, અને બહોતં કરે શણગારરે;
પીયુ બીના જો શણગારીએ, સો આભરણ લાગે અંગારરે. ૪૪

(૨૫) શોહાગનકી ચાલ.

વણ ભરથારે કામ ન આવે, શોહાગણ જુગ માંહે બોત કીલાવે;
પીયુ બાજ જીને આભરણ સારી, જનમ દોહાગણ ભઈ સો નારી;
માંહે શણગારો તો હોયે કબુલ, જ્યું શણગારીયા આપ રસુલ;
જીને એ આભરણ મનસું કીના, તીને જા નવશા અપણા લીના;
પીયુકે પરેમ જીન આપ જલાયા, સોહાગ સ્વાદ તો ઉનને પાયા.

રે તુંહી...

હુઇ સોહાગણ પરગડી, અપણે નવશા કાજરે;
પીયુ બીના જો શણગારીએ, તો લજાઇ મરીએ લાજરે. ૪૫

(૨૬) સોહાગપણુ શાબીયાકા.

શાબીયા શોહાગન જુગ માંહે કીતી, સબ કોઇ જાણે દેશ વીદીતી;
આપસકું લે પરેમે જાલી, સુખ ન કીના ઉને સુરીજન ટાલી;
ખાણે પીણેકા સ્વાદ ન મ્હાવા, સબ વીસારી પીયુકે ભાવા;
પરેમ પીયાસી સો ઘર ઘર ધાઇ, સંસાર સુધીયા સબ ખોઇ ગમાઈ;
યું કર આપસકું કીના એહ, તો રંગ લાગા પીયુસુ નેહ.

રે તુંહી...

પરેમ પીયાસી જે જલે, તીલ ન ફેરાવે અંગરે;
હુઇ સોહાગણ પરગડી, તીન શાહસું માણીયા રંગરે. ૪૬

---

(૨૭) સોહાગ મેંદીકા.

મેંદી રંગ તો જા પાવે, પથર તલે જો આપ પીસાવે;
જ્યું દુઃખ દેખે ત્યું અતી શોહાગી, તો જા નવશાકે પાંઉ લાગી;
નહીતો હરીઆ પાનડા કહીયે, પીસે રંગ તો પરગટ લઇએ;
બીના પીસે જો જનમ ગમાઇએ, તીલબી રંગ તો કાંહાસું પાઇએ;
અપણી દેહીકાબી એસા ઢંગા, આપ પીસાઇએ તો લાગે રંગા.

રે તુંહી...

મેંદી માંહે રંગ હયે, જાણે સારા જગરે,
આપ પીસાવે પથર તલે, તબ લાગે નવસા પગરે. ૪૭

---

(૨૮) પરેમ પ્રીતકી રીત.

દીનજ લેણા સહેલા હોતા, તો દુઃખમેં આપસકું કોઈ ન ખોતા;
દુઃખમે અપણા જનમજ ખોઇએ, પરેમ દીનમેં સાબિત હોઇએ;
ફીકર માંહે જો આપ જલાણા, દીનદારી સો સાચા કીલાણા;
સબ સ્વાદ જીને જા છોડા, મન ચીત લાયકર પીયુકા લોણા;
સો જા પહોતા રાજ દુઆર, તીસકું હોતા પીયુકા પ્યાર.

રે તુંહી...

તીસ માંહે અગનજ પરગડી, જીસ માંહે નેહ હયે અંતરે;
ખરી જલાણી જુગ માંહે, કરણી અપણી સતરે. ૪૮

(૨૯) વરેહવંતકી રીત.

જીસકે હઇડે સુરીજન સાલે, પ્રેમ જાલ તીસ હઇડે ચાલે;
નીત ઉઠી જાલે અપણી દેહા, અધીક ઉઠાવે માંહે પીયુકા નેહા;
તપી સોહાગણ જાલે છાંતી, અધીકજ હોવે રંગ રાતી;
અપણી દેહા સોઇ પકાવે, હઇડા લકડી ઠામ જલાવે;
પીયુ લેહે જલંતા તીલ ન રાખે, કાચી દેહા તો જા પાકે.

રે તુંહી...

જુગમાં ભેજા તુમકું, સો દેહી પકાવન કાજરે;
શું કયું પાકે બાવરે, સો અગન જલાયા બાજરે. ૪૯

---

(૩૦) કાયા હાંડી પકાનેકા વરેહ.

દેહ તો હયેગી હાંડી તોલ, જ્યું જ્યું પાકે ત્યું પાવે મોલ;
કીસકી હાંડી કીતની જાલી, કીસકે જાલ શીર ઉપર ચાલી;
કોઇ સો આધી જલકર થાકી, પુરી જલાણી સો સબ પાકી;
હાંડી પાકી જીસકી જાવે, પુરે સ્વાદે સો બેઠા ખાવે;
આપ પકાવો નીસત લોકા, જ્યું સુખ હોવે દીનજ ભોગા.

રે તુંહી...

જો કોઇ પકાવે આપકું, સો પુરી જલાવે દેહરે;
ભોગ કરે વયે શાહાસું, અને આપજ હોવે બેહરે. ૫૦

---

(૩૧) રસુલકા વીરેહ.

રસુલે પકાઇ સો સારૂં જાની, પરગટ એ હયે નહી કુછ છાની;
કેતેક બરસ અગન જલાયા, નેહકા સ્વાદ તો જા પાયા;
ફીર ફીર ચઉદીશ અગન જલાઇ, શું કરી અપણી દેહી પકાઇ;
જો કોઇ જલંતા તીલ ન રાખે, સો સબ જાયે શરાણે પાકે;
બીના અગન જો પાકી લેતા, તો મીંતકુ દુઃખ કોઇ ન દેતા.

રે તુંહી...

સાચી પકાણી રસુલકી, જીને જાલી તનમન લાયરે;
જનમ ગમાયા અગનમાં, બાહેર ન કાઢીયા પાયરે. ૫૧

(૩૨) વીરેહ રાબીઆકી.

પીર પેકાંબર જે જે કીલાણે, સો સબ જાયે પરેમ જલાણે;
મરદ ઓરતકી બાત ન રાખી, જો જો જલાણી સો જા પાકી;
દેખો રાબીયા કેરે કાજ, હઇડાસેંથી જીને મારી લાજ;
રાબીયા ઓરત ધરીયા નામા, મરદ લજાણે ઉસકે કામા;
પરેમે સાચી હુઇ સો માઈ, ઉન જા અપણી દેહા પકાઈ.

રે તુંહી...

મરદ ઓરત દોય સરીખા, જે કરે પરેમકા કામરે;
ઓરત પકાવે સાચસું, તો પાવે પીયુકા ઠામરે. ૫૨

(૩૩) રીત વીરેહકી.

પરેમકી આંચ જીસ તન ચાલે, ફીરકર આપસકું ચોક્સ જાલે;
કછુ ન છોડે એક તીલ રતી, જયું જલાવે માંહે દીવડે બતી;
લકડી બીચ જા અગનજ દીજે, સાચા સુરીજન યું કર લીજે;
પરેમકી જાલકા એહી ભાવા, કછુ ન છોડે શીર લગી પાવા;
અગની લગાવે હઇડા માંહે, ફીર ફીર જાલે સો ઠાંઓ ઠાંએ.

રે તુંહી...

એતો જાલ સ્નેહકી, રહી આપોપું ટાલરે;
કછુ ન છોડે તનમાં, જાં લગી બાલું બાલરે. ૫૩

(૩૪) વીરેહ પરેમકી રીત.

પરેમકે ખેલકા દેખો ભાવા, અગન જલાવે શીર લગી પાવા;
ફીર ફીર જલાવે ચોદશ છાતી, જેસી જલાવે માંહે દીવડે બાતી;
ઘડી ન રહેવે એકસ ટાલાં, દમ લગાવે બાલું બાલાં;
સાતું સરગ જો બરશે આઇ, પરેમ જાલ ન જાય બુઝાઇ;
સાચા દમ નેહકા કહીયે, નેહસુ જલતા તીલ ન રહીયે.

રે તુંહી...

એતો પરેમકા ખેલ હય, જો લાગા પીયુકે નેહરે;
અધીકજ ઉઠે જોરમાં, સો સરગું વરસે મેહરે. ૫૪

(૩૫) પરેમ અગની.

સરગું બરસે તો નાહી બુઝાવે, પીયુ વીજોગે અધીક જલાવે;
એતો જાલ સ્નેહકી બાઈ, સરગું દેખી કયું જાયે બુઝાઇ;
નેહડા કીના પીયુકે સાટે, સો કયું બુઝાવે સરગું માટે;
સરગું સુખતો કેસા ભાવે, જયું બંદીઆકું બંધમે ભાવે;
જો કોઈ હોવે સુરીજન જોગાં, સરગું કેસા સો કરશે ભોગાં.

રે તુંહી...

સરગાં દેવે લાખ એક, અને હુરા લાખ પચાસરે;
અધીક જો ચાહો બાવરે, તો માંગો પીયુકું પાસરે. ૫૫

(૩૬) પરેમ વરેહ.

પીયુ મીલણે જીને દેહા જાલી, કયું સુખ પાવે સુરીજન ટાલી;
પીયુ બીના જીસકું સરવ અભાવા, સો કયું દેવે સરગું પાવા;
અદકે ચાવે જાય જપાવે, જો દોઝકમે શાહકું પાવે;
દોઝક આંચસું સબ કોઈ ભાગે, સો તો આંચ ઉસે ઠંડી લાગે;
દોઝક ઉપર ચલા જાવે, સરગું માંહેથી ફીર ફીર આવે.

રે તુંહી...

એતો જાલ સ્નેહકી, લાહી અપણે ઢાલરે;
દોઝક અગનજ લાકડી, હઇડા હાંડી તોલરે. ૫૬

(૩૭) પરેમમે રાવણકા મીસાલ.

પરેમ ખેલ તમે દેખો લોકા, કીન કીન પેરે હોવે ભોગા;
જેણે મીતે કીના ચાવા, તેણે પરેમસુ જા મેલા પાવા;
શીરસે ટલકર અલગ હો બેઠા, સો સબ જાઈ પીયુ મીંદર પેઠા;
રાવણ દેખો માણસકે કારણે, કયું ન રહીયા અપણી ધારણે;
સીતા કેરા ઉસે લાગા નેહ,, દસ સીર રાવણ કીના ખેહ.

રે તુંહી...

સીતા કારણ દુ:ખ સહાયા, અને દસ સીર દીયા કટાયરે;
સાચા સુરીજન કારણે, એક સીર દીયા ન જાયરે. ૫૭

(૩૮) પરેમ વીરેહ.

દેખો નિસત સુરીજન કાજા, શીશ ઉગારે ન આવે લાજા;
માણસ કારણે કીયા કુછ સહીયા, સુરીજન કારણે એક શીર ન દીયા;
એ સબ આહે પરેમજ કામા, પરેમ બીના ન આવે ઠામા;
ત્રીઆ દેખો જા હીંદુ કેરી, મુએ કારણ અગન જલેરી;
તમકું ન આવે મનમાંહે લાજ; કયું ન જાલો સુરીજન કાજ.

રે તુંહી...

ત્રીયા હિંદુકી સાચ હય, જો જલે મુએકે કાજરે;
પલ ન રાખે જીવ આપણા, સો આપણે પુરખાં બાજરે. ૫૮

(૩૯) સતીકા મીસાલ.

સત કારણ સતી આપ જલાવે, અવર પુરૂષસુ નેહ ન લાવે;
જો તમે આપસકું સતી આખો, તો હરકું પરખી તમે હઇડે રાખો;
એ ઘટ તુજે લાજ ન આવે, સતી રૂપ પણ ભેખ લજાવે;
પુરખ મરે જુગ રહે ગેમારી, પુરષ પાખે જુગ સુધ અંધારી;
દેહા જાલે જે હોય પુરષ પીયારી, જેણે ધરથી દેહા વીસારી.

રે તુંહી...

સતીઆ જુગ માંહે તીસે કહીએ, જે જાવે સાથે ઢોલરે;
આપ જલાવે સતસું, સુણે ન કીસીકા બોલરે. ૫૯

સતીપણા જો સુધા કીનાં, પીયુ કારણ બીચ અગનજ દીના;
આપણા સુરીજન તોજા પાવે, જીવતે આપસકું આપ જલાવે;
જીનકું ભાવે સુરીજન આપણા, સો જા કરસી બીચ અગનજ તપણા;
જેમ જેમ જલતાં સીર લગી જાવે, તેમ તેમ પરેમ પીયાકા પાવે;
પરેમ જાલ જીય હઇડે પેઠી, સો તન જાલ ભસમ કર બેઠી.

રે તુંહી...

ઉઠી જાલ સ્નેહકી, સબ તન કરે અંગારરે;
સખી સાહેલી આપકુ, તમે જાલો પીયુકે લાયરે. ૬૦

(૪૦) સતી અંગ.

સતી સોહાગણ સો કર જાણી, પીયુકે સાથે જા આપ જલાણી;
જડ મુલ જા અગનજ દીના, ઉન જા નેહડા સુધ્ધા કીના.
કાઠ પેડ જડ મુલ ઉખાડે, શાહકી રમત સોહી જાણે;
સુરીજન અગની ચોદીશ હાલે, પીયુકે સાથે જા આપસ જાલે;
અવર કીસીસુ પ્રીત ન લાવે, નરકે કેડે જા નાર જલાવે.

રે તુંહી...

સતી સોહાગણ તીસ કહું, જો જલે પીયુકે નેહરે;
ભસમ કરે વે શીર લગી, સો સારી પુરી દેહરે. ૬૧

(૪૧) સતીકા દ્રષ્ટાંત.

સાચી સતી સો કર જાણી, જીવ દેતા જીને શક ન આણી;
સોહાગણ પુરી તમે જાણો સોઈ; સીરકે સાટે જો શાહકું પાઈ;
સીરકા સાટા પહેલા કરણા, સીર આગલ કર પગલા ધરણા;
જીવડા લાઈએ અવરાં સાથે, યું કયું આવે સુરીજન હાથે;
સુખસું બેઠા જાઇ સોઈ, જીને ન લીનાં સાથી કોઈ.

રે તુંહી...

સજ્જનકે ઘર જાઇએ, સાથ ન લીજે કોયરે;
પીછા ફેર ન દેખીએ, પીછે હોણી હોય સો હોયરે. ૬૨

(૪૨) પતંગ દ્રષ્ટાંત.

સતસું નેહડા તો પતંગ કીનાં, લે આપસકું બીચ અગની દીના;
અગની આંચસુ હોતા ભાવા, તો જા જલાણા સીર લગી પાવા;
પતંગ પ્રીત તો સુધી જાણી, અગની આંચ માંહે જાઈ ઝંપાણી;
જીસ માંહે હોતા પીયુકા નેહા, સો સબ જાલે અપણી દેહા;
પ્રેમકી આહે એહજો ગાલી, કોય ન જાલે પ્રેમજ ટાલી.

રે તુંહી...

કોઈ ન જાલે આપકું, જો નહી લાગા નેહરે;
વીરહ સતાવે જીસકું, સો જાલે હઈડા બેહરે. ૬૩

(૪૩) સતીકા પરેમ.

જો કોઈ હોતા પ્રેમ સંજોગા, સત અગનીસું કીના ભોગા;
અવર બાકી શાહ ન પાવે, ઠાલે ઘર માંહે આવે જાવે;
પ્રેમ જાલ ન જલીઆ જોઈ, લીયા રંડાપા ઉને સોહાગજ સોઈ.
સત અગનીકી ગાલી મોટી, કોઈ ન જાણે નીયત ખોટી;
નેહ બીના શાહકું કેસા પાવે, ઠાલે ઘર માંહે કીયા સુખ પાવે.

રે તુંહી...

જીને પ્રેમ રસ નહી ચાખ્યા, નેહ સુરીજનસું નવ લાયરે;
સો ઠાલે ઘરકા પરોણલા, જ્યું આવે ત્યું જાયરે. ૬૪

---

(૪૪) બીન પ્રિતકો અંગ.

બંધન બાંધે પ્રેમકા કોઈ, જીસ માંહે પ્રેમ ખેલજ હોઇ;
નેહ બીના સુખ ન નેહ બીના સાવા, નેહ બીના હેત ન નેહ બીના હાવા;
નેહ બીના શાહકું કેસા પાવે, નેહ બીના સહેજ અંધારી આવે;
નેહ બીના ચાવા એસા જાણી, ગાજર ખાઇને પીજે પાણી;
છાલા કુટે ચોખા ન જોઇએ, નેહ બીના જોબન એસા ખોઈએ.

રે તુંહી...

જીને પરેમ ખેલ ન ખેલ્યા, અને આયથે સંસારરે;
જનમ દુઃખી તીસ જાણીયે, જીને ખોયા કીરતારરે. ૬૫

નેહ બીના સુખ પીયાસું ન લાગે, નેહ બીના સહેજે પરેમ રસ ભાગે;
નેહકી બાતાં એ હુય મોટી, સો નવ જાણે નીયત ખોટી;
જેણે કીના રસકા ચાવા, સીરકે સાટે ઉને જા પાવા;
સાચી વાટે પગલાં ધરસી, રસકી બતીઆં રસીઆં કરસી;
રસથી હોવે સરવ સંજોગા, બીન રસ પ્રીત ન બીન રસ ભોગા.

રે તુંહી...

પરેમ રસ અતી મીઠડા, જોઈ લેજો સુજાણરે;
કાંઈ ન દીસે રસ બીના, દો જણ મીલતે પ્રાણરે. ૬૬

(૪૫) રસ બીન પ્રિતકો અંગ.

જો મંછા મીલીએ તો બેસીએ સહેજે, બાત ન કરસી બીન રસ હેજે;
ચકવા ચકવીકી પરછો બાતા, બીન રસ જાવે કેસી રાતા;
રસ બીના સ્વાદ કછુ ન પાઇ, મીંત ન મીલસે બીન રસ આઈ;
રસકું મીલીએ અપણે શાહથી, હોવે સંપુર્ણ ચોદસ છાતી;
ચોલી ચીર ને ઓઢણ સાવા, બીન રસ હોવે સરવ અભાવા.

રે તુંહી...

મેલ મીલાવા સબ સુખ, સો સબ રસમાં જાણરે;
બીન રસ શાહ ન પાઈએ, હઇડે શક મ આણરે. ૬૭

(૪૬) રસ બીન રસ પ્રિત.

રસસું ખાના ને રસસું પીના, રસીએ સીસ સો રણ માંહે દીના;
રસ બીના બોલા ચાલી ન હોય, રસ બીના મીલતા ન દેખું કોય;
પાન ફુલ બીન રસ ન ભાવે, જો બોહોતેરા મુખ સીર બાવે;
રસ બીના પ્રીત પીયાસું ન લાગે, સહેજે સોહાગ પણ દુઃખ ન ભાગે;
જો તમે દેખો બંધ કીલતાર, રસકા બાંધેયા હય સબ સંસાર.

રે તુંહી...

જુગ માંહે મીઠા પરેમ રસ, જો કોઈ દેખે ચાખરે;
સ્વાદ જો પાવે સીર લગી, તબ હઇડા દેવે શાંખરે. ૬૮

(૪૭) રસ પ્રિતકી રીત.

રસસું રાત કેસી સોહાવે, ચકવા ચકવી જયું એકઠા બાવે;
રસ તો આહે જગમાંહે મીઠા, રસીએ રસ ચાખી દીઠા;
રસીઆ રસકી બાતજ જાણે, સો રસ જાએ પીયાસુ માંણે;
અપણા આપ જો રસમાં ખોઈ, સાચા રસીયા જાણો સોઈ;
શાહ બીના મરણા ન આવે કાજે, જેસી કાચી ઠીકરી ભાજે.

રે તુંહી...

સાચા મરણા ઈસ જુગમાં, જો જીવન મૃતક હોયરે;
શાહ જો પાંવે શોહાગકા, તીસે જનમ મરણ નહી કોયરે. ૬૯

(૪૮) જીવન મુક્તકી ચાલ.

મરણ સો તમે એસા જાણો, જો રસ જા કર પીઆસું માણો;
સાચા મરણા મરીએ માંહે, ફીર ફીર મરણા તો આવે નાહે;
મુએકું મરણા કેસા હોય, આપ મુએકા કારણ સોય;
સાચા મરણા એહી વીસેખો, જો આપસકું મુઆ કર લેખો;
એસા મરણા જો મરીયે માંહે, ફોકટ મરણા કારણ કાહે.

રે તુંહી...

પ્રીત પીયાકી દોહેલી, જો સીરસેંથી જાયરે;
પરેમ ખેલતા જો મરે, તો મુએ સુકરીત લખાયરે. ૭૦

---

(૪૯) પરેમ જાલકાં અંગ.

પીયુકે નેહકા કીજે ચાવા, તો ફીર ન દીજે પીછા પાવા;
એતો આપું આપે લડણાં, કદી ન કીજે પીછા વલણા,
સીસ ઉગારે પીયું કીયું મોહોવે, તું કયું જોબન પીયુ બીના ખોવે;
જો તમે સીસ ઉગારણ ચાહો, પરેમ ખેલ તો કદી ન પાઓ;
નેહકા સાંહી તો સુખસું પાઇએ, આપણા સીસ જો આપ ગમાઇએ.

રે તુંહી...

નેહકે મીંદર પેઠ કર, મત કોઇ પીછા ધાયરે,
જો મન કરસે બાપડા, તો બીન સીરસેંથી જાયરે. ૭૧

---

(૫૦) લયલી મજનુંકા મીશાલ.

લયલી મજનુને નેહડા કીના, જીવ ગમાયા સો પરેમું ભીના;
જે કોઈ હોતા પરેમકા સાધા, ઉસકુ કીના દુઃખ માંહે આધા;
કાને સુણીયા હય કોઈ કાંહી, જીવ ગમાયા એક પલ માંહી;
એસા નેહ પીગુમું કરણા, જીવ ગમા કર પગલા ધરણા;
નેહકે મીંદર પેહેજ કોઈ, સો પહેલે બયઠે જીવ અપણા ખોઇ.

રે તુંહી...

સહેજ પીઆકી જો ચડે, સો સીર ધરે ઉતારરે;
તો રસ હોવે આગલા, જો રહેવે ખંડા ધારરે. ૭૨

(૫૧) સોના કસોટીકા મીસાલ

સાચા સોના તો બન ચડસે, જબ જા બીચ અગનીજ પડસે;
અગન જલતાં શક ન આણે, સુધા સોના ઉસ સબ કોઈ જાણે;
અગનકી જાલ જો ના સહેવે, તબ લગ સુધા કોઈ ન કહેવે;
જો બોહોતેરા ઘડીએ ઘાટ, રૂપ ન છોડે સો જલે માટ;
પીતલ રંગ સોના તોલ, જો કસ કસીએ ન પાવે મોલ.

રે તુંહી...

સોના વોહી સાચ હય, જો બાહીએ અગનજ માંહેરે;
દમડે દમ દમ ચાલીએ, રંગ ન છોડે તાંયરે. ૭૩

---

(૫૨) સોનેકા મીસાલ.

જુઠા અગની કેસી સહેવે, જો આપસકી ધારણા ના રહેવે;
રસ ન હોવે રસાયણ ટાલી, જુડે કામુકા એસા હાલી;
પ્રેમ અગની ગાઢી જલતી, સહી ન જાવે એક તીલ રતી;
ઇસ અગનીકી જો આંચજ સેહવે, પીતલ રંગ તીસે કોઈ ન કહેવે;
સોના સરીખા તોજા હોવે, નેહકી વાટે જો શાહકું જોવે.

રે તુંહી...

સોના તોએ સાચ હય, દીજે અગનકી કસરે;
પણ બાજ રસાયણ ગાલીયે, તો કદી ન હોવે રસરે. ૭૪

---

(૫૩) પાણી મછલીકા મીસાલ.

સત જા દેખો તમે મછલી કેરા, જાય ઝંપાણી માંહે બોહોળે નીરા;
સત ન છોડે આપણા જાઇ, જ્યું પાણી માંહે ઝબુકી બાઇ;
આપણે ચાવું ફીર ફીર માના, કદી ન કીના ઉન બાહેર જાના;
તો જા પ્રીત પુરી જાણી, જ્યું નેહ બંધાણા મછલી પાણી;
એસા નેહડા સુધા કીજે. મછલી પ્રીત જા કર લીજે.

રે તુંહી...

મછલી પાણી નેહ હય, તમે જા કર દેખો લોકરે;
જેસી ખસલત પરગડી, તેસા હોવે ભોગરે. ૭૫

(५४) मछली पाणीकी प्रीत.

मछली पाणी नेह बंधाणी, जो कर जीवे जीव सो पाणी;
जब ले अलगी करे जो कोइ, मरणा पाखे दुजी बात न होई;
नेहका बंध तो एसा कीजे, पल बीछडे तो जीवडा दीजे;
नही तो नेहडा जुठा जाणी, साचा नेहडा हय मछली पाणी;
नेह सत तो एही वीशेखो, छाना नांही तमे परगट पेखो.

रे तुंही...

साच न छीपे बावरे, जो छीपावे कोइरे;
चंदाकुं डाले ढांकीए, तो खण खण परगट होयरे. ७६

(५५) मछली पाणीका मीसाल.

मछली प्रीत तो सुधी जाणी, आपणे चावे जाइ झंपाणी;
तब पीछे फीर बाहेर न देखी, पाणी बाज मरणा वीसेखी;
नेहकी बातां सो मींतु जाणी, परगट ए हय नही हय छानी;
अवर सो देखा देखी होई, इस मांहे मीलता न देखुं कोइ;
ए गट नीरमल साचा होइ, प्रीत बाज न सीधा कोइ.

रे तुंही...

जो जड जडी सत सजने, अने रेहेण रही अपाररे;
सो जड कबी न उखडे, जो लाखुं मीले लोहाररे. ७७

(५६) परेम प्रीतकी रीत.

जनम न छुटे प्रेमका बांधा, नेह भलेरा जो मछली सांधा;
जीने ए चोटा लगती जाणी, मार कलेजे गुणकर ताणी;
कोइ न जाणे दुःख वीरेह केरा, सोइ जाणे जीसे पडीया वेहा;
परेमकी आंच जीस हइडे लागी, सो नींद न सोवे सतसुं जागी;
जीस मांहे पडीआ पीयुका नेहा, जनम दुःखी हुइ सो देहा.

रे तुंही...

जनम दुःखी तीस जाणीए, जीस मांहे लागा नेहरे;
वीरेह सतावे देहकुं, सो हइडे पडावे वेहरे. ७८

જીયકું પરેમકી વીરેહ સતાવે, નીસદીન નીંદ તીસે ન આવે;
પરેમ પીડા તીસે પુછો જાઈ, જીને એ ભાલ કલેજે ખાઈ;
તેમ તેમ વીરેહા અદકી ચાલે, ચોટા વીરેહકી માંહે હઇડે સાલે;
પરેમ ઘાઓકા અઉષધ ન પાણી, જીને એ ભાલ લગતી જાણી;
છાની ચોટા વીરેહેકી ભારી, જનમ ન પાલવે વીરેહેકી જારી.

રે તુંહી...

ક્ષણું એક જો બાહીએ, પરેમજ કેરી જાલરે;
ભસમ કરે એક પલમાં, સરગ મૃત પાતાલરે. ૭૯

નેહકે મીંદર જો જા પડયા, રોમે રોમે તીસે દુખડા જડઆ;
તન મન ધન પીઆકા જાણે, આપસ માંહે પીયુ દેખ પીછાણે;
પીયુકી પ્રીત જીસ મન ભાવે, સો સબ જાઇ અગન જલાવે;
ઓર સો સારે સુખસું સોવે, પરેમું માટે સો ટપ ટપ રોવે;
અવર સો હાંસા બાજી બુઝે, વીરેહ વઇરાગીકું સબ કુછ સુઝે.

રે તુંહી...

સીસ સાટા જે કરે, સો ખેલે પરેમજ ખેલરે;
જીવ ગમાવે આપણા, અને સતસું બાંધે મેલરે. ૮૦

---

(૫૭) પરેમ શુરાતનકી રીત.

સીસ સાટે શુરાપણ આણે, દુઃખ દોહેલા સુખ કરી જાણે;
કાયરપણા જો તીલભી કીજે, પરેમ પાઉં તો કયું કર દીજે;
દેખ ચોગાન જેસા ખેલા, પરેમ સ્વાદકા એસા મેલા;
શીશ ખોતાં જેણે સંક ન આણ્યા, ખેલ મેદાનકા ઉને સબ જાણ્યા;
પીયુકા પરેમ છુપા ન જાવે, ખોવે શીશ તો તતક્ષણ પાવે.

રે તુંહી...

છાના નેહ હય પીયુકા, પરેમ ખેલો માયરે;
જહાં લગી શીશ ઢલી પડે, તહાં લગી સંનમુખ જાયરે ૮૧

(૫૮) પરેમ સતીકા આપ ખોણા.

સતીએ સત સુધા જાણી, જીવ દેતા જેણે સંક ન આણી;
જો ઈસ વાટે જીવણા ખોવે, સુરીજન સ્વાદ તો ચાખી જોવે;
શુધ બુધ ખોવે જો અપણી દેહા, તો રંગ લાગે સુરીજન નેહા;
ગાંઠ મુઠ કછુ નહીં રાખે, સતકા સ્વાદ તો જા ચાખે;
જહાં લગી આપસકું મુઆ ન લેખે, તહાં લગી સત મારગ નહી દેખે.

રે તુંહી...
સાચા સતજ કીજીએ, અને જુઠ ન આવે કાજરે;
નેહ ન પાઇએ શાહકા, આપસ ખોયા બાજરે. ૮૨

(૫૯) પરેમ આપ ગમાણેકા.

શાહ સોહાગણ સો કર જાણી, નેહ સુરીજનમે જો આપ સમાણી;
સુખ ને સ્વાદ તો દોજક કેરા, શાહ બીના જાણો સબ ફોકટ ફેરા;
જાહાં લગી પીયુજી ન પાઇએ અપણા, સરગુ માંહે તો હોવે તલપણા;
શાહા બીના વેદના સહી ન જાવે, સવાદ સરગકા ઉસે ન ભાવે;
જીને કીને મીતસું નેહડા કીના, સાચા મીંતર ઉને જા લીના.

રે તુંહી...
જો લેહ પાયા પીયુ કને, સારી પુરી દેહરે;
દરસન પાયા પીયુકા, સરગ ન મોહ્યા તેહરે. ૮૩

(૬૦) પરેમ આપ ખોનેકા.

દરશન શાહકા સોઈ પાવે, જો આપસકું ખોઈ ગમાવે;
દુનીઆ શાહકી ધાત ન જાણે, બાંધી મુઠી સબ પછતાણે;
સાચા જો કોઇ સતસુ રહેવે, આપસ ખોવે ને શાહકું લહેવે;
ખોઇયા બાજ ન જોવે કોઇ, જોવે સોઈ જીને ખોઇયા હોઇ;
એતો આઇ પરેમકી ગાલી, કોઇ ન જોવે સીર ખોયા ટાલી.

રે તુંહી...
આપ ખોઈ પીયુ મીલે, અને પીયુ ખોઇ સબ હાણરે;
એ અકથ કાંહાંની પીયુકી, તમે સમજો લોકો જાણરે. ૮૪

(૬૧) આપ ગમાણેકા મીસાલ છાશ મસકેકા.

છાશ મસકા પ્રગટ જોવે; જોવે સોહી જો છાશજ ખોવે;
જેમ જેમ માંહે પાણી બાવે, તેમ તેમ મસકા તરતા આવે;
જો કોઈ છાશ ઉગારી ચાવે, સો કયું મસકા પ્રગટ પાવે;
જો મહીઆરી સાચી હોવે, મસકે કારણ છાસજ ખોવે;
દીન અમુલા મુલ ન પાઇએ, સો કયું ફોકટ ખોહો ગમાઈએ.

રે તુંહી...

કોઈ ન લેવે છાસકું, સો મસકા કેરે ઠામરે;
મસકા ખોયા કાલ મુખે, છાસ ન આવે કામરે. ૮૫

(૬૨) છાશ મસકેકા મીસાલ.

દેહા તો આહે છાસજ તોલ, પીયુજી મસકા માંહે અમોલ;
જેમ છાસ મસકે ન રહેવે, મસકા મુલ ત્યું અદકા લેવે;
દોહાગણ મસકા ખોઇ ગમાવે, સાચી સોહાગણ જે મસકા પાવે;
સાચી મહીઆરી જો મસકે લાગી, મસકા ખોવે સો મુરખ અભાગી;
સુરીજન મસકા તમમાં જાણો, દેહા છાસ તમે દેખ પીછાણો.

રે તુંહી...

જોઈ વલોવે આપકું, નેહકી રવાઇ બાહેરે;
જુઠી છાશજ દુર કરો; તો મસકા દેખા જાઇરે; ૮૬

(૬૩) દેહા ખોણેમે મીસાલ છીપ મોતીકા.

મોતી છીપ માંહે જેસા જાણો, એસા સાંહીઆ તમે દેખ પીછાણો;
પ્રતક્ષ મોતી તો જા પાવે, દેહા છીપ જો જાએ બઝાવે;
છીપ ઉગારણ ચાવા કરશે, તો કયું મોતી નજરે ચડશે;
ડુબકી મારે એસા રાવત નાહી, તીસથી રહેઆ માંહે છીપાઈ;
જેણે સમુદ્રમાં આપજ ખોયા, તીને જા મોતી પ્રતક્ષ જોયા.

રે તુંહી...

ખોયા જીને સમુદ્રમાં, સોઈ જોવે આજરે;
કીને ન પાયા પરગડા, આપસ ખોયા બાજરે. ૮૭

(૬૪) જોગકી રીત.

જોગણ હોવે જોગીસું રાતી, ભભુત ચડાવે દરસન માતી;
મુંદ્રા કાને ને ભેખ કમાઇ, સાચે રાવલને ભુરકી બાઇ;
હાથે ખપર લે ઘર ઘર જાવે, બીન સીત્ર જોગી અવર ન ભાવે;
જોગણ જોગીકી જુગતી લેવે, સરવ કથાકું આદેશજ દેવે;
કાને કુંડલ સતકા બાવે, સાચી જોગણ સોઈ કીલાવે.

રે તુંહી...

જોગીકું જગ ઢુંઢીએ, આ દેશ દેહી સબરે;
શાહ જો પાઇએ જોગકા, દરશણ હોવે તબરે. ૮૮

(૬૫) જોગ ભેખકા.

ભેખ કરેથી જુગત ન આવે, જોગણ સોઇ જો દરસણ પાવે;
લે આપસકું ઓર દે મેલે, આસણ મારી જોગસું ખેલે;
એ તન જા લગ મેલ ન કરસી, જોગી કારણ તપી તપી મરસી;
રાવલ પાવે તો સુખ હોવે, જોગણ હોવે તો જોગી મોહોવે;
જેણે જોગીકી બાતજ જાણી, તીન જા જોગી સું જટા બંધાણી.

રે તુંહી...

રાવલ કારણ ઢુંઢીએ, જગ કછોટા વાલરે;
ચીતજ નીરમલ કીજીએ, માંહેકી કાસલ ટાલરે. ૮૯

(૬૬) ઘટ અંદર કાસલ શોધન.

કાસલ માંહેકી એહી વીસેખો, જો આપસમેં આપ ન લેખો;
ઇતની કાસલ હયગી માંહે, ઉસથી શાહા મુખ દેખો નાહે;
જો બોહોતેરી ભગતી કીજે, માંહે કાસલ ને બાહાર ધોઇજે;
માંહે નીરમલ નીર ન હોવે, બાહેર બેઠા ફોકટ ધોવે;
બાહેર ધોવે તો લ ન જાવે, જો પાણી માંહે જનમ ગમાવે.

રે તુંહી...

ઘર ઉપર જેમ દીવડા, અને માંહે કાલીં રાતરે;
પરતક દે ર આપકું, અને માંહેકી કાસલ સાથરે. ૯૦

(૯૭) માંહે કાસલકા મીસાલ મછીકા.

મછલી ભેદ જા દેખો લોગા, નીશદીન કરે વે નીરસું ભોગા;
જાકર અગની માંહી રંધાણી, વાસો નીરમાં પણ ગંધ ગંધાણી;
કાટી કુટી જો નીર માંહે બાહીએ, તેમ તેમ ગંધ જા અદકી પાઇએ;
માંહેકી કાસલબી એસી જાણી, ગંધ ન છોડે જો ધોઇએ પાણી;
એહી અચંબા પ્રગટ દેખો, માંહેથી કાસલ તમે એસી લેખો.

રે તુંહી...

મછલી દેખો જાઈ કર, જો બોહોત વસે જા નીરરે,
ગંધ ગંધાણી અગનથી, સો અવગુણ માંહે શરીરરે. ૯૧

(૯૮) કાસલકા મીસાલ કલઇકા.

તરવા દેખો તમે એહી ભાવા, માંહે કાસલથી મુલ ન પાવા;
રૂપા કેરા મુલજ પાવે, માંહેથી કાસલ જો ખોઈ ગમાવે:
રંગ તો રૂપા કેરા કહીએ, માંહે કાસલસું મુલ ન લઇએ;
મન ચીત લાએ સુણો એ ગાલી, પાકજ કીજે મન કાસલ ટાલી;
માંહે કાસલ જો કછુ ન રહેવે, તો ખોટા તરવા કોઇ ન કહેવે.

રે તુંહી...

કાસલ માંહેથી ટાલીએ, તો પાઇએ રૂપા મોલરે;
તરવા તો હય પરગડા, અને રંગ હય રૂપા તોલરે. ૯૨

(૯૯) કલઇકા મીસાલ.

પરખો કાસલ માંહેથી કાચી, ખરી અભાગણ જે તરવે રાચી;
પરતક્ષ એહી રૂડા દીઠા, તીસ તો તરવા લાગા મીઠા;
તરવા દેહ દોય સરીખી જાણો, રૂપા ઈસ માંહે દેખ પીછાણો;
જબ વે તરવા નીકલ જાવે, તબ વચે રૂપા પ્રગટ પાવે;
મન સમજાઇ એતના જોણાં, તરવા કારણ રૂપા કયું ખોણા.

રે તુંહી...

તરવા દેહી દો એક હે, અને પાવે સરખા મોલરે;
ઉસ માંહે રૂપા પરગડા, ત્યું દેહામેં પરગટ ઢોલરે. ૯૩

(૭૦) કાસલ શોધકની જુગતી.

એહી ધાતકા ભેદ જો બુઝે, તો આપસ માંહે ઉસે કચું ન સુઝે;
બાહેર ઢુંઢણ કીતકું જાવે, સગલી ધાત તો તન માંહે પાવે;
બેહોત બાંમણ જોશી કીલાવે, ઘર અંધેરેસું ફીર કર આવે;
ઘટ માંહે આહે સુરીજન તેરા, કીતકું કીજે જા બાહેર ફેરા;
જે કોઇ નાંખે આપસકું ટાલી, પીયુજી વીના નહી દુજી ગાલી.

રે તુંહી...

ઘટમાં તીરથ મોક્ષકા, અને ઘટમાંહે ધરમ દુઆરરે;
સાચા ધોણાં માંહેકા, અને ફોકટ ધોણા બહારરે. ૯૪

(૭૧) ભીતરકા કાસલ.

ભીતર મેલ સો નહી સુઝે, બાહેર ગંધા મેલ જા ધુજે;
મુખસું નામ સુરીજનકા લીજે, પથર શીશ સો ઝાઝા દીજે;
મેલજ આહે હઇડા માંહે, ધોયા ચાહીએ ઉસકી ઠાહે;
પરતક ધોણા એસા ખેલા, પરેમ બાજ ન આવે મેલા;
સુધા આહે એહી ભાવા, માંહે ધોવે સીર લગી પાવા.

રે તુંહી...

માંહે ધોઇએરે બાવલે, જો હોવે શુધ ગ્નાનરે;
ઇયું કયું પાકજ હોઇએ, જેસા જોશી સનાનરે. ૯૫

(૭૨) કાસલ ભીતર.

દેહડી માંહે પાક ન હોવે, ફોકટ બેઠા બાહેર ધોવે;
બાહેર ચાંદરૂડા રૂડા ભાવે, માંહે અંધારા સો કામ ન આવે;
હીંદુ મુસલમાન જે તે કેતે, સો સબ દેખો નામજ લેતે;
મકે મદિને કીતકુ જાવે, માંહે ધોવે તો શાહ મુખ પાવે;
ફીર ફીર કીજે ચોરી કામા, જીભું જપીએ સુરીજન નામા.

રે તુંહી...

બાહેર ચાંદરૂડા નીરમલા, અને માંહે કાલી રાતરે;
જેસા ચોરજ પરગડા, અપણી ચોરી સાથરે. ૯૬

(૭૩) મકર મગતીકા.

એ સબ ચોરી પરગટ દીના, જેસા મગતીને મકર કીના;
બાહેર સ્નાન તનકા કીજે, માંહે ખાતર જારર દીજે;
પડયા શેખ પણ દીન ન પાવે, જાંહા લગ રસુલકી રાહા ન ધ્યાવે;
પડયા લોભ માયાકા કીતા, કોલ રસુલ પર ચીત ન દીતા;
દુનીઆ દીન જો મીલતી ધાતા, તો એ દીન હોકર કોઈ ન જાતા.

રે તુંહી...

દુનીઆ મુરદાર હે, મકર ન આવે છેહરે;
દીનજ પાકા [illegible] દુનીઆ આખર ખેહરે. ૯૭

(૭૪) મીસાલ મગતીકા.

દેખો મગતી કેરા કામા, વે બી ઢુંઢે કારણ દામા;
એતની ખુઆરી સીરપર સહેવે, દુનીઆ પાંખે જીવ ન રહેવે;
નહીતો બંદી વે બી કહીએ, જુકે કામે કયું શાહ લહીએ;
રાબીયા દેખો દુનીઆ છોડી, તતક્ષણ અપણા સુરીજન લોણી;
સાચ કારણ જો દેહા દેવે, વે બી અપણા સુરીજન લેવે.

રે તુંહી...

મગતી બી જો સાચમું, લોણે અપણી વાટરે;
મીંતપણામાં સબ હે, કછુ ન રોકે ધાટરે. ૯૮

---

(૭૫) દુકાનદારકા મીસાલ.

બનીઆ બી ઇસ દુનીયા કારણે, આપે બેઠે દુકાનકે બારણે;
બહોત ગ્રાહક ચલ કર આવે, તેમ તેમ ઉલટ અંગ ન માવે;
જુઠા જાણો એ સઘલા ધંધા, લોક લુટણેકા એ હે ફંદા;
સુધા ચાલે જો અપણે ભાવા, તો જા અપણા સુરીજન પાવા;
મનમાં બુઝો એ સાચી ગાલી, કોઈ ન પહોતા સાચજ ટાલી.

રે તુંહી...

દુકાન કરેરે બનીઆ, લોક ધુતણ કાજરે;
ઇસે કામે કયું મીલે, સુરીજન શાહ મંહારાજરે. ૯૯

(૭૬) મુંલ્લા. ઓર શેખુંકા સીજરા.

મુલ્લાં મશાયેખ જાં લગી હોઇ, દુનીયા કારણ આપ સુખ ખોઈ;
ઇસે હીંદુ બી આચાર પાલે, સો સબ લાગે માયાકે ચાલે;
દુનીયા સ્વાદ જો કોઈ ચાવે, સો કયું અપણા સુરીજન પાવે;
દીનજ છોડી જીને દુનીઆ લોણી, મીસલ નબીકી ઉસને છોડી;
સુખસું મારગ અપણે રહીએ, સુરીજન અપણા તો જા લઈએ.

રે તુંહી...

સબ બંદે રહેમાનકે, સબ સુરત એક સમાનરે;
જીને દુનીયા લોણી દીનમાં, ઉને ખોયા ઈમાનરે. ૧૦૦

(૭૭) શેખ મશાયેખ.

શેખ મશાયેખ જોઇ કીલાવે, સો સબ દુનીયામેં મકર ચલાએ;
હાથે મકરાજ લેવે દો ધારી, તીસથી કતરી દુનીયા સારી;
સાચી મકરાજ રસુલે લીની, જીને પૃથ્વી કતરી પાકજ કીની.
બાકી પાખંડ બાજી કહીએ, ઇલલ્લા કતરણી હાથે લહીએ.
ઇસથી કતરો તમે કુફરજ સારા, તો જા પાવો સુરીજન પ્યારા.

રે તુંહી...

સાચી મકરાજ સતકી, જો ચાલે જગ રસુલરે;
જો ખતરે થે શાહ બીના, સો કતરે જડ મુલરે. ૧૦૧

(૭૮) મશાયેખકા બ્યાન.

સાચી મકરાજકા એહી ભાવા, ખતરે કતરે સીર લગી પાવા;
સાચા કતરણા મનકા કહીએ, જીસથી સુરીજન પરગટ લહીએ;
પીરૂ માંહે તો હોવે શરસી, માંહેકા મેલ જો સબ કતરસી;
બાહેર કતરણા હજામકા કામા, પીર પણા ઈયું ન હોવે નામા;
કાસલ આંહે હઇડા માંહે, કતરા ચાહીએ સોઇ ઠાંહે.

રે તુંહી...

હઇડા કતરણી કીજીએ, સબ કાસલ નાંખો કાટરે;
પીર પણા કયું પાઈએ, બાહેર કતરે માટરે. ૧૦૨

સુજરા ટોપી હાથુ દેવે, નબી ચલે સો બાટ ન લેવે;
છાની ચોરી જાહેર બડાઈ, પ્રગટ પીરી કહી સંભલાઈ;
સબ કોઇ શેખ મશાયેખ કહેવે, જેસે બાટે બટાઉકું લેહવે;
ઇસે કામે શાહ ન રાજી, પીયુ બીના સઘલી હએ મકર બાજી;
જપણીએ તપણીએ લોકા ઘેરે, ઇયું કર હઇડા ઉનુંકા હેરે.

રે તુંહી...

ટોપી બાવે સીર માંહે, અને સુજરા દેવે હાથરે,
પીયુ ન બતાવે અપણા, તો જાય શેતાન સાથરે. ૧૦૩

ચાર તરક જો જા લેવે, સો જા સુજરા ટોપી દેવે;
પહેલી તરક તો આપાં કહીએ, સેવા કારણ જીવડા દઇએ;
દુજી તરક તમે દુનીયા આંખો, ચીત સઘલા શાહાપર રાખો;
ત્રીજી તરક તો ટાલા કરણા, નેકી બદીસું દેખી ડરણા;
ચોથી તરક તો પુરી હોઈ, નમી નમી ચાલે પીયુ પાવે શોઈ.

રે તુંહી...

કીરત કરો સબ પીયાકી, મકર કરો સબ બહારરે;
એતો સાચા ખેલ હયે, પણ રહેણા ખંડા ધારરે. ૧૦૪

શેખ હોવે સબ શાહકે પાવે, સેવા શાહકી તન મનમેં ન લાવે;
દુનીયા કારણ લોક બુડાવે, સો કીયું શાહકા દરસન પાવે;
આપ ઠગાવો તમે શાહકે પાવે, શાહકી પાખેં સબ ખોઈ ગમાવે;
અપણી વાટે જો સુધા રહેતા, પીયુજી અપણા વે જા લેતા;
ફીરોન જગ માંહે બોહોત ઠગાયા, ઇસે કામે કોઇ શાહ ન પાયા.

રે તુંહી...

શેતાન મકર ન કીજીએ, શેખ મશાએખ કીલાયરે;
દુનીયા સબ સંકલીઆ, ટોપી કફની બાયરે. ૧૦૫

(૭૯) ભેખ ધારીકા મકર.

બ્રાહ્મણ સન્યાસી હોવે જુગમાં, ભેખ કરે સબ ઠામો ઠામાં;
જોગીબી જા ગુફામેં પેસે, માલા કંથા લે પાશે બેસે;
તપીયા કાપડી જે તે કે તે, શો કાહાં કાહાં તીરથ જા જા લે તે;
સો અજ્ઞાની અપણે ભાવે, ઢુંઢીયા કરે પણ મારગ ન પાવે;
દેહી મંદર જા મનકા માગો, રસુલ ચાલે સો પેડ લાગો.

રે તુંહી...

ભેખજ સારા જગ કરે, અતી દુઃખ દેવે આપરે;
સાચ પાખે જો દોડણાં, સો અદકા કરણા પાપરે. ૧૦૬

મકર કરે ઓર લોક બતાવે, સાચ પાંખે તો શાહ ન પાવે;
દુનીયાકું જા ફજીહત કીજે, અપણે શાહસું લાહો લીજે;
દુનીયાસું રતી સરે ન કાજા, કાંહા તમે ઢુંઢો બહાર રાજા;
દરસણ કારણ સબ દુનીયા ધીઆવે, લોક બીચારે સો કયું શાહ પાવે;
એતો આહે સાચી બાટા, કીને ન દેખા ભેખજ માટા.

રે તુંહી...

ભેખ કરે સબ મકરસું, અને જુગ દીખલાવે મીંતરે;
તન ન શોધે આપણા, બેઠા રહે નચીતરે. ૧૦૭

(૮૦) મશાયેખકા મકર.

મુંડ મુંડાણા મકરજ ભાવા, માંહે મુંડાવો તમે સીર લગી પાવા;
તીસથી હોવે જા મન ચંગા, પીયુ પીછાણો તો લાગે રંગા;
શેખ કીલાણા શોહોલા આહે, મુંડ મુંડાવો સો કારણ લાહે;
ટોપી કફની સીર પર બાહાવે, શેખ મશાયેખ સબ કોઇ કહાવે;
સાચા મુંડાણા સો મનકા કહીએ, જીસથી પીયાકું પરગટ લહીએ.

રે તુંહી...

માંહે મુંડો મન આપણા, અને સીર મુંડે કીયા હોયરે;
બોહોતજ ભેર મુંડાયા, શાંહી ન પાયા કોયરે. ૧૦૮

(૮૧) અંતર શોધન.

દરશન કીતે જોગન પાઇએ, જાં લગ જોગીકે કેડ ન જાઇએ;
એતો દરશન ચંગા ભાવે, પીયુ રસાયણ જો માંહે ચલાવે;
તરવા દેખો તમે ભેદજ પુરા, રતી એક બાજ સરવ અધુરા;
બાજ રસાયણ જીતના જલશે, તરવા દેહા કદી ના ટલશે:
તીલ રસાયણ પીયા જો પાઇએ, રૂપા સરીખા તો હોકર જાઇએ.

રે તુંહી...

સબ રસાયણ દેખીયા, પણ પીયુ સમાન ન કોયરે;
જીસમાં તિલ એક સંચરે, સો સબ તન રૂપા હોયરે. ૧૦૯

(૮૨) ગુરૂ ભેદકી રસાયણ.

પીયુ રસાયણ જો કોઈ માતા, સો રોમેં રોમેં સુરીજનસું રાતા;
સો એક તીલ રતી કંહીં ન મોહોવે, સારે તન માંહે પીયુ પીયુ હોવે;
સાચે મને જો બારે ચલીઆ, સારે તન માંહે ઉસે પીયુ પીયુ રલીઆ;
માટી માહેં નીર જો દીજે, માંહે પેસે તો સારી ભીજે;
સુરીજન તમ માંહે એસા જાણી, જ્યું ભેદાણી માટી પાણી.

રે તુંહી...

જીસ માંહે સારા સાચ હએ, સો અવરા કહીં ન મોયરે;
જયું જયું માંહે ભેદાઇએ, તીયું સબ તન શાહા શાહા હોયરે. ૧૧૦

(૮૩) ગુરૂ ભેદ.

માંહે ભેદાણા તમે એસા જાણી, જ્યું ભેદાણી માંહે માટી પાણી;
એક બુંદ પાણી જા કર પડસી, લોકું મીટે સોના ચડસી;
પીયુકે નેહ માંહે એસા હો જાઇયે, જ્યું બીસમીલાહમેં અલાહ છીપાઇયે;
સાસ ઉસાસે જપ કર દેખો, જેસા દુધ માંહે મસકા પેખો;
એસા આપસકું ખોઈ ગમાઇયે, સાંહીઆ અપણા તો જા પાઇયે.

રે તુંહી...

પીયુ તો અપણે પાસ હય, ભાઈ મનમાં કીજે નેહરે;
જીયું પડી બુંદ સમુદ્રમેં, કેસે નીકસે તેહરે. ૧૧૧

(૮૪) પરબોધ નસીહત.

બહોત પુકારણ તો દુરીજન કામા, પાસ હય સુરીજન તું લે કયું ન નામા;
નેહડા છાનાં જયું જયું હોવે, તીયું તીયું સુરીજનકું નેડે જોવે;
પાસ હય સુરીજન દુર મત દેખો, જયું નેનું માંહે પુતલી પેખો;
બહોત પુકારણ દુર જ લાગે, પાસ હય સુરીજન તું કીયું ન જાગે;
જેસી ફુલું માંહે હોવે બાસા, એસા સુરીજન હય તુજ પાસા.

રે તુંહી...

તમ મત જાણો દુર હય, જયું ચંદા બસે આકાશરે;
સુરીજન તમમાં ઇયું વસે, જયું ફુલું માંહે વાસરે. ૧૧૨

(૮૫) મીથ્યા ભેખ.

તંપીઆ તપ કરણે જાવે, પરગટ જોતા સતી કીલાવે;
પંડીત પડીઆ ગુર બીન ગીનાની, તપ ખોયા પણ વાત ન જાની;
જોગી જંગમ જગ લપટાણે, પંડીત પડીઆ પણ વાત ન જાણે;
કાચે ભાંડે જો કુછ બાહીએ, તતખણ સારા ખોઈ ગમાઇએ;
મુલ્લાં પંડીત સબ કાચા જાણી, કાચે ભાંડે કીત રહેસી પાણી.

રે તુંહી...

સતે રહો તમ સતીઆ, અને પીયુસું કરો વેહેવારરે;
કોઈ ન પોહોતા સત વીના, સો તર કર પેહેલે પારરે. ૧૧૩

(૮૬) સત બાતસેં નીજાત હોવે.

સતે તરે જેમ સમુદ્ર નાવા, બિન સત બુડે સો પાર ન પાવા;
જો સત હોવે તો લાગે તીરા, બિન સત બુડે બોહોળે નીરા;
સતગુર તારી પારજ લાવે, સત છોડે તો પુર માંહે બાહાવે;
અથાગ આગમ જો લાગે પાણી, સતકી નાવ સતગુરેજ આણી;
સતકું ન લાગે અગન ન પાણી, સતકી બાતાં તો સતગુર જાણી.

રે તુંહી...

સાચી નાવજ સતકી, જો તરકર લાગે પારરે;
કીસું ન બુડે હો મના, જીને જુઠા ભરીઆ ભારરે, ૧૧૪

(૮૭) દો નાવુંકી વિગત.

જો તમે દેખો સમુદ્ર પાસ, એ તન નાવ તમે સમજો દાસ;
ફુટી નાવ જો નીર માંહે બાઇએ, તો સાહેર ઉતર કીયું પારજ પાઇએ;
જો તમેં જાણો જે પારજ લીજે, તો પેહલે નાવ સાજી કીજે;
જો આપકું બુડા લોણું, તો ફુટી નાવ લે નીરમાંહે છોડે;
સાહેર ચલીઆ તીસે પુછો તેડી, કેમ પાર ઉતરશે ફુટી બેડી.

રે તુંહી...

સાચી નાવ સો સતકી, જો ઉતરે પહેલે પારરે;
સત વિના જો ધ્યાઇએ, તો કોઈ ન ઉતારે પારરે. ૧૧૫

(૮૮) એક મન થાવું.

એતો તમકું દોએ દીખલાયા, એક મન પાંખે કોઈ પાર ન પાયાં;
બુજો સોહાગણ જો હોવે સાચી, એક મન પાંખે સો સારી કાચી;
એક મન એક ચિત ધીઆવો પંથા, દો મુખ સુઇ ન ફુટે કંથા;
એક એક કરતાં જીવડા દેવે, જગ દુસરેકા નામ ન લેવે;
ફુટો નારી તીસકા હઈઆ, એક સિર તન દોય પતઇઆ.

રે તુંહી...

એકસું ચીત લાય કર, દુજે દ્વાર મત જાયરે;
દો મુખ બોલે માંદલા, સો બહોત તમાચે ખાયરે. ૧૧૬

જેતી કેતી જો પોથી હોવે, સારે પંડીત મીલ ઢુંઢી જોવે;
તીસ માંહે દેખો હય એહી ધાતા, એક મન પાંખે ન આવે હાથા;
જો તમે પુજો દેવલ દેરા, એક મન પાંખે હય સગલા ફેરા;
જપણી તપણી લોક દીખાવે, એક મન પાંખે શુધ્ર ન પાવે;
બિરામણ રૂપ તો તમને કીના, એક મન પાંખે ઠામ ન લીના.

રે તુંહી...

હઈડે ભીંતર ચોરીઆં અને જીભું મીઠી બાતરે;
બાહેર દીસે નિરમલા, અને માંહે કાલી રાતરે. ૧૧૭

પંડીત એક મના હોકર ધ્યાવે, પોથી પાના કછુ કામ ન આવે;
પોથી સહસ્ત્ર પચાસજ હોય, ગધે પીઠ લાધે જો કોઈ;
જેસા ગધા ન બુજે સાવા, એક મન પાંખે હય એસા ભાવા;
જનમ ગમાઇએ જો પોથી માંહે, એક મન પાંખે ન આવે ઠાંહે;
સાચી પોથી જો સિદક ઇમાના, એક મન પાંખે ન આવે ગીનાના.

રે તુંહી...

પંડીત પડીઆ બહોત કર, અને સાચા ન લીયા સેરરે;
જો બોહોતેરા દોડીએ, તો પડીએ મોટે ફેરરે. ૧૧૮

પંડીત સોઇ જો એક મન ધ્યાવે, એક મન પાંખે કોઇ પાર ન પાવે;
સતગુર જુગમાંહે બોહોત કીલાવે, એક મન પાંખે કોય શુધ ન બતાવે;
પોથી ભાર બહોતેરા દેખે, એક મન પાંખે ન લાગે લેખે;
મુગત મારગ સતગુરથી પાવે, જો સત પોથીસું જીવડા લાવે;
સાચા પંડીત સોઇ જોયા, જીને આથી પોથીકું સારા ધોયા.

રે તુંહી...

પંડીત પડીયા બહોત કર, પોથી પાને લાએરે;
જુઠી પોથી દુર કરો, એક ગુસાંઇઆં ધીયાયરે. ૧૧૯

(૪૯) પરેમકી પોથી.

પ્રેમકી પોથી તમે વાંચો મિંતા, પરતક પોથી ન આણો ચિતા;
પ્રેમકી પોથી જો કોઈ લેવે, સો દુજી પોથીકું હાથ ન દેવે;
જીને કીને પોથી સતકી જોઈ, તીને આથી પોથી સારી ખોઇ;
આથી પોથીસું સરે ન કાજ, પ્રેમકી પોથી તમે વાંચો આજ;
સાચી પોથી પ્રેમકી કહીએ, જીસથી અપણા મુરીજન લહીએ.

રે તુંહી...

પોથી પાનાં કીયા પડો, અને કાંહાં જા લાવો ચિતરે;
સાચી પોથી પ્રેમકી, સો કીયું ન વાંચો મિંતરે. ૧૨૦

(૯૦) પરેમ સાચા.

સાચી પોથી તમે સોઈ જાણો, નબી ચાલે સો દેખ પીછાણો;
જુઠી પોથીસું જનમ ન લાણાં, ખોયા જનમ ન મિલસી ટાણાં;
નબીઉ કેરા એ હય ખેલા, ઉને આપું ખોયા પ્રેમસું ભેલા;
દુજી બાટે ન પોતા કોઇ, બહોત ગીઆન માંહે ઢુંઢી જોઈ;
ઉનબી આંખી એહી ગાલી, કીને નં પાયા શીર ખોયા ટાલી.

રે તુંહી...

એ તો પ્રેમકા ખેલ હય, પાઇએ શીશજ માટરે;
નબીએ ખોયા પ્રેમમાં, સાચી એ હય વાટરે. ૧૨૧

(૯૧) ભકિત તથા મીથ્યા સિધ્ધી.

ભગતી ભાવ તો પેહેલા કરણા, જપણી તપણીકી બાટે ચલણા;
એસ બાટે તો સબ કોઇ આવે, પોંહોચે સોઈ જો આપ ગમાવે;
કીસે કરામત એ હય જો રાજી, જેસા ચીણા મંતર બાજી;
લોક ઉડાવણ કરસે કાજ, જનમ વીગુતા રહ્યા શાહા બાજ;
જીસમેં પીયુજી ન પાવે તેરા, સો સબ જાણો હય દેવલ દેરા.

રે તુંહી...

દેવલ દેહેરા છાંડીએ, જોઈ લીજે વાટરે;
ચુંધી ચાવા જે કરે, સો ધડાએસી બહોતજ ધાટરે. ૧૨૨

(૯૨) સિદ્ધી મિથ્યાકી સમજ.

જીયું ચીડા મંતર બાજી લાવે, યું કર સારા લોક ઉડાવે;
એસી કરામત જે કોઈ લાગા, જા પસતાસી સો મુરખ અભાગા;
નુર દેખણેકા કરસે ચાવા, સો સબ જાણો હે દરસણ ભાવા;
એ સબ ચુંધી દેહી ઉડાણા, પીયુ બીના કેસા મીલે ઠેકાણા;
અવર કંઇ ન કીજે ભાવા, જો ના દેખો સુરીજનકા પાવા.

રે તુંહી...

પીયુ બિના જો દેખાડીએ, સો સબ બાજી જાણરે;
અવરૂં જીવ લોભાઇએ, તો મિંતજ હોવે હાણરે. ૧૨૩

(૯૩) બેટેકી પ્રિત બાપસું.

બાવા કીસીકા કાંહાં કાંહાં જાવે, પુતાબી જા કર કેડે ધાવે;
દમડી દોકડે પર જીવ ન લાવે, બાવા ચાવે ઓર ન ભાવે;
ફીર ફીર આખેઆ તેરા ચાવા, લેણા કછુ ન કરસે ભાવા;
બાવા પુતા સીને પર લેવે, એસા પીયુ પર જીવડા રહેવે;
સબ કરામત બાજી ધાતા, મુરશદ આંખે સાચી બાતા.

રે તુંહી...

સાચા પુતા તીસે કહુ, જો જાવે બાવા સાથરે;
મનમાં કછુ ન ભાવહી, ઓર કછુ ન લેવે હાથરે. ૧૨૪

(૯૪) માટીકી દેહીકા બયાન.

લાંબા ફેરા કાહેકું કરણા, સતકી બાટે જા પગલા ધરણા;
એસ ઘર ઉસ ઘર નેહે જો લાગા, જા પસ્તાસી સો મુરખ અભાગા;
માટીકે ઘટકા કેસા ભાવા, અપણી દેહીકાબી એસા સાવા;
જનમ ગમાઇએ માટી માંહે, માટીબી હય માટી ઠાંહે;
દેહડી જેસી હોવે ખેહા, એસી જાણો હય તેરી દેહા.

રે તુંહી...

એ તન કાચા પીંડ હય, માંહે પીયુકા બંધરે;
કીલી સમજો બાવરે, સઘલી સંધો સંધરે. ૧૨૫

(૯૫) માટીકી દેહા આખર ફના,

કાચી માટી ચું કર જીવે, માટી ખાવે ઓર માટી પીવે;
સોને સરીખી જો કીજે દેહા, આખર જાતાં માટી ખેહા;
માટી મીલણા એસા જાણી, એ તન ખાવે સબ માટી પાણી;
પરતક સમજો તમે રૂડી બાતાં, સાચા આહે એહીજ વાતાં;
માટી ભેદ જો પુરા પાવે, એસા જાણીને લીજે લાવે.

રે તુંહી...

ઇસમે સારા ખુબ હય, અને ઘડીઆ બહોતજ ઘાટરે;
જે કોઈ લાગા અવરસું, તિન ખોયા માટી માટરે. ૧૨૬

(૯૬) કાચી માટીકી સમજ.

સોવન પુતલી માટી મુલા, માટી દેખ કર માટી ફુલા;
માટી ભોગ જો માટી ખાવે, માટી ઉપર સબ રંગ સોહાવે;
માટી બાજ ન ઉપના કોઇ, જાતે દાડે સબ માટી હોઇ;
એસા જગ તમે જાણો લોકા, મીલ મીલ કીજે શાહાસું ભોગા;
મત કોઈ ઈસસું જીવડા લાવે, પલ માંહે એ રંગ ફીર કર જાવે.

રે તુંહી...

ઈસમેં શાહા બુઝીઓ, પતંગ કેરા રંગરે;
જનમ ગમાઈએ ઇસસું, પણ પછે ફેરાવે ઢંગરે. ૧૨૭

(૯૭) માટીકો દેહા.

જો જા રાજા ધરાયા નામા, આખર હોવે મીટી માંહે ઠામા;
ભાંને ઘડે કરે સબ કાજ, લે બીઠલાવે એકકું રાજ;
રાજ દીઆ તો કીયા બડાઇ, ભીખ મંગાવે તો કીયા ઘટ જાઇ;
ઘડીઆ ઘાટ માણક જેહા, એસી જાણો હય તેરી દેહા;
ભાગી ઠીકરી હય માટી મેલા, એસેં ચાવું જો માંહે ખેલા.

રે તુંહી...

માટીથી સબ ઉપના, માટી હોવે છેહરે;
રાજ સહસ્ત્ર જો કરે, પણ આખર જાતાં ખેહરે. ૧૨૮

(૯૮) કાચી મીટી અંતે નાશ.

જગ સારેકા એ હય રંગા, ચલીઆ જાવે સબ અપણે ઢંગા;
સપને જેસા એ જગ જાણો, થીર ન રહેશે એ સહી પરમાણો;
ઘડી ન રહેવે એક સભાવે, બોહોત ન જુગમેં રેહેણે પાવે;
છાયા જેસા એ તન જાણો, થીર ન રેહેવે દેખ પછાણો;
મન ચીત લાય જીને ઢુંઢી જોયા, સો ઈસ દુનીઆ માંહે કહીં ન મોયા.

રે તુંહી...

એ જગ સારા સુપનાં હય, ખેક તીલ આંન દીખાયરે;
જયસા રંગ પતંગકા, સો નીસ્ટે ફીરકર જાયરે. ૧૨૯

(૯૯) ખોટી દુનીઆ.

જુગ સારેમે જો જો સાવા, ઢુંઢીઆ સારૂ ને સિર લગી પાવા;
ઇસમાંહે કછુ સાર ન પાયા, જોયા સારૂ ને ઠોક બજાયા;
ખોટે ધંધે સબ લોક ઠગાયા, માણક ખોયા પણ હાથ ન આયા;
હઇડા લાવે સુરીજન સાથે, તોજા સાંહીઆ આવે હાથે;
સબ કોઈ રંગે રાતે માતે, હાથ જટક કર સો ઠાલે જાતે.

રે તુંહી...

સબ કોઈ દેખો ઢુંઢકર, ખાંધે માંદલ બાહેરે;
એ જગ કીસે નહી આપણા, તમે દેખો ઠોક બજાયરે. ૧૩૦

(૧૦૦) દુનીઆ ફાની.

ઉતારે જેસા એ હય વાસા, જેસા રહીએ રાતે વાસા;
આખર ચલણા તમે દેખો લોગા, જો બોહોતેરા કીજે ભોગા;
પંથી જયસા બાટે ચલણા, અપણા ચિત સો કહીં ન ધરણા;
બાટે ચલતા કહીં જો લાગે, ખોટી હોવે ને દાડા ભાગે;
જો દિન અમુલ મુલ ન પાઇએ, સો કયું ફોકટ ખોઇ ગમાઇએ.

રે તુંહી...

પીઠ ભલી ઇસ જુગમાંહે, સબ કુછ નેકી બીકાઇરે;
જીસ ઘર સુરીજન પ્રિત નહી, ફુક દીયો તિસ ભાઇરે. ૧૩૧

(૧૦૧) ખુદાકા ખેલ.

સુરીજન પાંખે ન આવે સાવા, જો જા દીજે સરગમેં પાવા;
જો માહારાજા ધરાયા નામા, પીયુ પાંખે ન આવે ઠામા;
આપે રાવત આપે હય રાજા, આપે સઘલા કરે સો કાજા;
આપે પિંડત ગુરૂ કીલાવે, મુરખ લોકા કોઇ મરમ ન પાવેં;
આપે જાણે સો સઘલી બાતાં, વીગતું કીની સઘલી ધાતાં.

રે તુંહી...

એતો પીયુકા મરમ હય, અને કોઈ ન જાણે ધાતરે;
કેડે કીસીકે જો રહ્યા, શું કર ખોયા સાથરે. ૧૩૨

(૧૦૨) જુઠો દુનીઆ.

બોહોત ધાઈ ને ધંધે લાગા, અપણા ચીતા સો સબ કુછ માગા;
અપણા ચીતા ન મીલસી ટાણા, જો બોહોતેરા કીજે જાણા;
જીસકું અપણી પીઠ ન સુજે, સુરીજન બાતાં સો કીયુંકર બુજે;
અવર મંડાણ ને અવરજ ધાતાં, કોઇ ન બુજે ઇસકી બાતાં;
જુઠી બાતે ચીત ન દઇએ, કાલે ઘેલે હોકર રહીએ.

રે તુંહી...

જો ચીતે સો વય કરે, તેરે ચીતે કીયા હોયરે;
જુઠી હું હું તું કરે, પણ કામ ન સીજે કોયરે. ૧૩૩

(૧૦૩) કરતા હરતા ખુદા હય.

જુઠી હું હું બોહોતેરી કીજે, એ કોઇ કામ અપણા ન સીજે;
સતગુરૂ ભેદ સબ ખોલી કહેવે, સો સુણકર મોમન ફરમાને રેહેવે;
કરે સો આપ ને બાના દેવે, ખરા ખોટા સો યું કર લેવે;
સુરખ લોકાં કોઇ મરમ ન પાવે, માંહો માંહે તો જગડા લાવે;
સબ કોઇ આંખે મેં જો કીના, કરે સો આપ ને બાનાં દીના.

રે તુંહી...

આપ કરે સો હોવહી, દુજા કરે મત જાણરે;
કછુ ન હોવે અવરથી, એતા માંડયા મંડાણરે. ૧૩૪

(૧૦૪) કીસમતકા બાટા.

અપણે ભાવે વીચારજ કીના, પાતી સગલી વીગતે દીના;
આધી ઉસકું સારી ન હોવે, જો બોહોતેરા ધંધા કર જોવે;
પરતક સમજો તમે રૂડી ગાલી, અધીક ન હોવે લીખીયા ટાલી;
રાત દીવસ જો રેલા કીજે, આખર લીખેયા સોઇ લીજે;
એક સો બયઠા સુખસું રેહવે, અપણી કીસમત વયબી લેવે.

રે તુંહી...

જીસકું જીતનાં સરજ્યા, તીસકું તીતનાં હોયરે;
રતી ઘટે ન તીલ વધે, જો શિર મારે ભોંયરે. ૧૩૫

(૧૦૫) કીસમત.

બોહોત ધન તમે આન મીલાવો. શીરકે ઉપર કીયા લે જાવો;
ઠાલા દુખડા શીર ઉપર લેણાં. લે આપસકું બીચ ધંધે દેણાં;
રોલા કરેને સુખસું બએઠે. સુરીજન લીખ્યા સો કોઇ ન મેટે;
રીઝક રોજી ધન જો કહીએ. સો સબ દીનાં શાહકા લહીએ;
અવરૂ જીવડા જીન કીન બાંધા. લીખીઆ પાંખે ન હોવે આધા.

રે તુંહી...

જગ સારે મેં હીંડ ફીરો. અને ઘર ઘર લાવો ચિતરે;
લોહો પર નકશ ઉહાયા, જરા ન ચાલે તીતરે. ૧૩૬

તમા કરે ઓર ભીખજ માગે, બીના કીસમત કછુ હાથ ન લાગે;
મરણા ભલા જગ માંગણા ભીખ. કીસમતસેંથી ચાવે અધીક;
અપણી કીસમત રાજી ન રહેવે. ઇજત ખોવે ફજીતી સેહેવે;
ઇસ જગમાંહે એહી ખુવારી. જો કોઇ માંગે હાથ પસારી;
આપસ જેસેકી કીજે આસા. મરણા ભલા પણ માંગણા દાસા.

રે તુંહી...

નીસત જગમાં સત કરો. અને છોરો ભિરાની આસરે;
મરણા ભલા પે માંગણા. આપસ જયસે પાસરે. ૧૩૭

ભુખા ભુખા કર જુગમાં ધાવે. હયા શરમ તુજે લાજ ન આવે;
જીને ઇતા સબ ઘડીયા ઘાટ. સો કયું છોડે તુજ ખાણે માટ;
જામીન હુઆ હય જગમેં અપણા, રઝક રોટીકું કાયકું તપણા;
પુગે ટાણે સો આન મીલાવે, અપણે હાથું હાથ ખીલાવે;
ભાંડા ઘડીયા મુખ કર્યા આય. સો તો જાણો તમે ભર્યા ચાય.

રે તુંહી...

ભુખા ભુખા કયા કરો, ભાઇ કયા સુનાવો લોકરે;
ભાંડા ઘડીયા મુખ કીયા, સો કછુક બાવણુ જોગરે. ૧૩૮

રોજી રઝક સો લીખ્યા પાવે, અગરબથી જો મગરબ જાવે;
વાંણુ ચંડયા જો કેડે ધાઇએ, આખર લીખ્યા સોઈ પાઇએ;
સબુરી કરો તમે દુખ ન આણો, રીઝક અપણા દેખ પીછાણો;
તમકું ભેજા સેવાકે કારણે, જીવ રાખો ઉસ ઉપર ધારણે;
ભગતી પ્યારી જા અદકા કીજે, દરસન ભીખ જા ઉસમેં લીજે.

રે તુંહી...

સેવા કારણુ ભેજીઆ, જા કર લોણા મીંતરે;
તીસથી મુખ ફીરાયકે, તે રોટી લાયા ચીંતરે. ૧૩૯

---

(૧૦૬) રાતમેં બંદગીકી ખુબીકા ઝીકર.

જીસકું પીયાકી પીરેઃ હોવે, સો ક્યું જા કર રોટી મોહોવે;
ઉસકું તપતે રેહેણી જાવે, સુખસું નીંદ તીસે કેસી આવે;
ઉસ દોહાગણકી ફુટી છાતી, શાહા વીસારી જે નીંદજ માતી;
જુઠ બીસારો તો નીંદ ન આવે, સાચ કારણ સબ જુઠ ગમાવે:
જીસકું પીયુકા બીછોડા હોવે, સો ક્યું રેહેણી સુખસું સોવે.

રે તુંહી...

જીસે બીછોડા પીયુકા, તીસે નીંદ ન આવે રાતરે;
જીવ ગમાવે આપણા, અરજ કરે દીન રાતરે. ૧૪૦

---

(૧૦૭) રાતકી ખુબી.

રેહેણી આહે જગ અમુલા, મીંત મીલાવા ખુદ પાયે રસુલા;
દીવસે કીજે સબ હાલા ચાલા, રેહેણી પીયુકું મીલો નીરાલા:
પશુ પંખી જાંહાં જગ કાહાવે, રેહેણી સબકા મેલા પાવે;
જે જીવ જાગે જીકરૂં સાચા, પીયુ મીલણકી ઇસમેં વાચા;
મએરાજ રસુલ જુગમાંએ પાયા, સો સબ રેહેણી ઝીકરે જગાયા.

રે તુંહી...

રેહેણી ભેજી ઇસ જુગ માંહે, મીંત મીલાવા કાજરે;
રસુલબી એ રેહેણી માંહે, જા પાયા મએરાજરે. ૧૪૧

મએરાજ મોમનકું હાથું લાગે, સો કયું ખોવે મુરખ અભાગે;
મકબુલ જેતે જુગમાંહે કહીયા, સો સબ શાહાકું રેહેણીમાંહે લહીયા;
પંડીત પડીઆ રેહેણી જીતના, જનમ લીખાણા નબી સો તીતના;
પશુ પંખી જોઇ જગાવે, સો સબ રેહેણીમાં ઝીકર લગાવે;
ભગતી ભાવ જીન જુગમાંહે કીતા, તીન સબ શાહાકું રેહેણીમાંહે લીતા.

રે તુંહી...

રંગ ભોગ જે અતી કીયા, સો સબ રેહેણી ઠામરે;
જીસમાંહે જીતનાં સાચ થા, તીન તીતનાં પાયા મુકામરે. ૧૪૨

કાચા પાકા જીને કીને કીના, સો રેહેણી જાગા ને પ્રેમું ભીના;
પીર પેકામ્બર જાં લગ કીતા, તીસે રેહેણી માંહે દરજા દીતા;
પેહેલે બાજી માંહે પરદે રાખી, ગુંજ ખોલી સબ મીંતુ આખી;
દીવસે જગકું જાય જગાવો, રેહેણી થોડી તમે હાથું લાવો;
જે કોઇ પુરા થા પ્રેમ સંજોગા, ઉસે કરાયા રેહેણીમાંહે ભોગા.

રે તુંહી...

કરમ નીલાડી જીસકી, તીસે કીનાં રેહેણી જોગરે;
પ્રેમે ભેલાણા શાહાસું, તીને ફીર ફીર માણીઆ ભોગરે. ૧૪૩

(૧૦૮) દેહા રેહેણુંકી ખુબી.

માણસ રૂપ તુમે જુગમાંહે આણે, કાંઇ ન ચેતો તમે અપણે ટાણે;
નીત નીત કરણા પીયુસું ચાવા, સો લોઢણ તમકું જગમે આવા;
આપ પીછાણો તમે મુરખ લોગા, તમકું કીના પીછાનત જોગા;
ખાકજ કેરીએ દેહડી કહીએ, ગઉહર માણક તો ઇસમાં લહીએ;
જીને પીછાણા સો ફીર ફીર જાગા, પ્રેમ લોભાણા સો કેડે લાગા.

રે તુંહી...

જેણે આપ પીછાણીઆ, ફીર ફીર જાગીઆ તેહરે;
જીને ઢુંઢીયા મન ચિત લાય કર, ઉને પાયા અપણી દેહરે. ૧૪૪

(૧૦૯) દેહીકી ખુબી.

પીયુકી પ્રિત જીને જુગ માંહે જાણી, પારખુ હોતે તીને દેખ પીછાણી;
એહી મારગ પીયુકા કહીએ, સો સબ શાહાકું માંહે દેહા લઇએ;
નબી સા જુગમાંહે જીતના કીના, ઉને બી બીશારત દેહકી દીના;
સાચા થા તીને ઢુંઢી દેખા, ઇનેબી પરછા એહી વિસેખા;
રસુલે આંખી એહ જો ગાલી, કોઇ ન પાકા સુરીજન ટાલી.

રે તુંહી...

પીયુ પીછાણુણા લોણીએ, તો દેહીમાંહે પીછાણરે;
રસુલ બી ઇસ દેહીમાં, પરગટ આંખ્યા જાણરે. ૧૪૫

---

(૧૧૦) દેહ આત્માકા દ્રષ્ટાંત પારે ગંધકકા.

પારા ગંધક એહી વિસેખો, સઘલે રૂપેકા ભેદજ દેખો;
પારેમાંહે ગંધક દીના, એસા આપસમાંહે ભેદજ કીના;
જાં લગી પારામાંહે ગંધક હોવે, તાં લગી દેહ તો કેસા સોહાવે;
જબ વે ગંધક નીકલ જાવે, તબ વે સારા જા હાથજ આવે;
એસા તનમાંહે હય સુરીજન, દેખા ન જાવે માંહે હય દુરીજન.

રે તુંહી...

સઘલે રૂપેકા ભેદ હય, ઢુંઢ કર દેખો જાયરે;
પીયુ હય પાર પરગડા, પણ ગંધક લીએ છીપાયરે, ૧૪૬

---

(૧૧૧) દેહા આત્માકો દ્રષ્ટાંત.

એસા દેહી માહેં શાહા પરદે રેહવે, માંહેકા ભેદ સો કોઈ ન લેહેવે;
દેહા ગંધક સરીખી જાણો, પીયુજી પારા માંહે દેખ પછાણો;
ગંધક જા કર જો અલગા હોવે, પીયુજી પારા તો પરગટ જોવે;
એસા તન માંહે પીયાબી લેખો, પારા માંહે ગંધક જ્યું દેખો;
દેહા પછાણો તો નહીં દુરીજન, નહીં તો હાથેથી ખોયા સુરીજન.

રે તુંહી...

તુજમાંહેં સુરીજન સત હય, તેણે ઢુંઢી લેહરે;
દેહા દુરીજન અપણી, સો પુરી કસ કર લેહરે, ૧૪૭

(૧૧૨) દેહા આત્મા.

નવસાકેરે જીતને કામા, મીંતજ જાણે સબકા ઠામા;
કહયા માનો તમે જીસકા જાઇ, આપસ રાખો પીયુ પર લાઇ;
જબ કુછ પાવે તેરી દેહા, તેમ તેમ વાધે માંહે શાહાકા નેહા:
શાહા બીના અવર કંહી ન મોહોવે, ખોવે આપ તો શાહકું જોવે;
નહી તો દેહા મરકબ કીના, ચોરૂં હાથું સો લેકર દીના.

રે તુંહી...

ચોરૂં હાથું જો જડે, સો ખોવે વસ્ત અમુલરે;
પીયુ મીલાવા જો કરે, સો દેહા દેખે ખોલરે. ૧૪૮

(૧૧૩) દેહા ઝીકર.

દેહા પીછાણણા અધીકજ કામા, સગલા આહે ઇસમાંહે ઠામા;
દેવલ દેરા તમે દેહા જાણો, પડદે સાંહી ઇસમાંહી પછાણો;
જીસ મિંદરમે રાજા આવે, ઉસકું છોડ અવર કાંહાં ધાવે;
ઓર સબ આહે મકરજ બાતાં, શાહા ન મીલસી અવરજ ધાતાં;
દેહા ચાંદ્રણ માંહે ઉજારો, આપસ લેકર પીયા પર વારો.

રે તુંહી...

જો જાણો શાહા પીછાણીએ, તો પેહેલે આપ પીછાણુરે;
જો કુછ આહે પીછાણણા, સો સબ તુજમાંહે જાણુરે. ૧૪૯

(૧૧૪) દેહાકા જીકર.

દેહીકા મરતબા મોટા જાણો, દો આલમ હય ઇસમાંહે પીછાણો;
બાહેર દીસે સપત (૭) જમીનાં, હફ્ત (૭) આશમાન તનમાંહે કીનાં;
ખતરેથી જો લાગે નીયારા, પરગટ આભે જડીયા તારા;
ચાંદ સુરજ દોએ દીસે ધુરા, માંહે ન આવે ચાંદ્રણાં પુરા;
ખતરેથી જો પાકજ હોવે, સારા ભેદ તો પરગટ જોવે.

રે તુંહી...

હફ્ત આશમાન હે તનમાંહે, જો ખતરે જાવે સબરે;
ચાંદ સુરજ દોય દેખ્યા, એકજ હોવે જબરે. ૧૫૦

હફ્ત આશમાન તનમાંહે લહીયે, હફ્ત જમીનાં બાહેર નાં કહીએ;
ચઉદ તબક તમે એ દેહ જાણો, હફ્ત આશમાન તમે દેખ પછાણો;
ખતરેથી સબ લાગે જાંખા, ખતરા ખોવે મુખ જોવે શાહાકા;
ચાંદ સુરજકા ભેદ જો પાવે, સારે ખતરે તબ નીકલ જાવે;
દેખા લોણે સુરીજન જોઇ, સો માંહેથી ખતરે નાંખે ખોઇ.

રે તુંહી...

માંહે આશમાન સવારીએ, ખતરે કીજે ખેહરે,
સુરીજન આએ પરગડા, તમે દેખો અપણી દેહરે. ૧૫૧

(૧૧૫) આત્માકા દ્રષ્ટાંત સુરજકા.

પીયુ નમુના જ્યું સુરજ જાણો, પરતક આહે તમે દેખ પીછાણો;
જીતના ઉપર ચડતા જાવે, સાઇકે શિર તીતના આવે;
મંદીર જગમાંહે જીતના કહીએ, સાઇ કે શિર તીતના લહીએ;
સુરીજન સબ તનમેં એેસા આહે, કાસલસેંથી દેખા ન જાએ;
જીને એ કાસલ માંહેથી ખોઇ, સુરીજન દરસન તીન પરગટ જોઈ.

રે તુંહી...

કાસલ માંહેથી કાઢીએ, અને ચાંદણા કીજે દેહરે;
જબ દરશન દેખો પીયાકા, તબ અદકા ઉડે નેહરે. ૧૫૨

(૧૧૬) ગુરૂ મહીમા.

મુરશીદ ચાહીએ અસરાફીલ ઠાંહે, શુર ફુકે મોહબતકી માંહે;
માંહે આશમાન સબ જાડ ઉડાવે, પાક કરે સબ ખતરે જાવે;
માંહે આશમાન પાકજ હોવે, સુરીજન મુખડા તો પરગટ જોવે;
મુરશીદ સબલા જો હાથું આવે, તો સપત આશમાનકા ભેદ બુજાવે;
જેસા મુરશીદ કીજે લોગા, જાતે દાડે હોય તેસા ભોગા.

રે તુંહી...

અસરાફીલ તો રંગ હય, તો એ ભેદ બુજાયરે;
પાસે રહે કર ફુકીએ, તો રડ ગડ સબ ઉડાયરે. ૧૫૩

(૧૧૭) ગુરૂ ભેદ.

જાડ ઉડાવે સબ દેહા સારી, કાસલ માંહેથી કાઢે બારી;
પાકજ કરે સબ ચાંદ્રણ દેહા, અધીક ઉઠાવે માંહે પીયુકા નેહા;
સતગુર સબલા જો કહી સમજાવે, તેમ તેમ મારગ સુધા પાવે;
ગુર તો ભેદ સબ ખોલી કેહેવે, મારગ સઘલા તો પરગટ લેવે;
ગુર બીના બાટ ન જાણે કોઈ, ચઉદ વિદયા જો ભણ્યા હોઇ.

રે તુંહી...

ગુરકે પાસે જો રહે, સો ખેલે સુધા ખેલરે;
રંગ લગાવે પીયાસું, પ્રેમે આણી મેલરે. ૧૫૪

(૧૧૮) મુરશદકા ભેદ.

ગુરૂકે પાસે જા જીતનાં રહીએ, સુરીજન સુધીયા અદકી લહીએ;
ગુરૂબી ખેલે એસા ખેલે ચેલા, કટરી પંદરી તમે દેખો મેલા;
નીશદીન ખેલો તમે સુધા જાઇ, ચીત ચેલા સબ પીયુ પર લાઇ;
કેતે દિવસ જો ચોટાં ખાવે, ગુરથી બાટ તો સુખકી પાવે;
સાચે પાસે જાકર રેહેણા, સબ કુછ પાવે અપણાં લેહેણા.

રે તુંહી...

સાચી સંગત કીજીએ, કટરી પંદરી જોગરે;
આપ બરાબર કાઢીએ, જેમ જેમ હોવે ભોગરે. ૧૫૫

(૧૧૯) ગુરૂ મહીમા.

ગુર બીના ભેદ ન ગુર બીના ભાવા, ગુર બીના કોઇ મારગ ન પાવા;
ગુર બીના કોઈ પંડીત ન હોવે, ગુર બીના જોશી જોશ ન જોવે;
ગુર બીના જોગી જોગ ન પાવે, ગુર બીના ધાત કોઈ હાથ ન આવે;
ગુર બીના કોઇ કાજ ન લાગંતા, ગુર બીના તપીઆ તપે ન જાગંતા;
ગુર બીના હુનર કોઈ ન ચલંતા, ગુર બીના કોઇ પ્રેમ ન જલંતા.

રે તુંહી...

સબ બાટે ગુર કીજીએ, ગુર બીના ન આવે ઠામરે;
જુગ માંહે ગુર નહીં ભેજતા, તો કોઈ ન સરતાં કામરે. ૧૫૬

મારગ સુધા તોજા પાવે, પહેલા આપું આપ જલાવે;
પીછે ફેર રસુલજ આણો, ઉસથી બાટ દેખ પીછાણો;
પીછે મુરશદકા ભેદજ લીના, ઉને બી બાટ લગાકર દીના;
ગુરથી વાંટ તો સુખસું પાઇએ, જો શાહાસું નેહડા લાતા જાઇએ;
જેણે મુરશદ સિદકસું સેવા, તીને જા ચાખ્યા સુરીજનકા મેવા.

રે તુંહી...

ગુર સબલા ઈસ જુગમાંહે, ભેજીયા અપણે ચાવરે;
સુરીજન ફલ તબ ચાખ્યા, હેતે જુગમાંહે આવરે. ૧૫૭

પંડીત ગીયાની જો અતી ભારી, તીને જોયા ઢુંઢ કર સારી;
તો જાકર એ ભેદજ બોલ્યા, સુણો મુરશદ જો મીઠા બોલ્યા;
સુરીજન ફલ તો તમમાંહે રાખ્યા, સતસું ઢુંઢીઆ તીને જા ચાખ્યા;
જીને એ ફલ ચાખીયા હોય, સુરીજન મુખડા સો પરગટ જોય;
દયા ફલ જો માગા પાઇએ, તો અવર ફલકે કેડે ન જાઇએ.

રે તુંહી...

એ ફલ સુધા શાહોકા, ભાઈ દુજા મુખ ન બાયરે;
જે ફલ સદા સ્વાદ હય, સો ફલ ચાવું ખાયરે. ૧૫૮

સાચ વિના તો સરવે સુનાં, સુરીજન ફલ તો સવાદ સુખ મુંના;
સોહાગણ સો જો પ્રેમ સંજોગા, જીને એ ફલસું કીના ભોગા;
અવર ફલસું જો જીવ ન લાવે, તીસકે હાથે એ ફલ આવે;
ઇસ ફલમાંહે તો સુધા સાવા, ઈસથી કીજે જા અદકા ભાવા;
ગુર બીના એ ફલ હાથ ન આવે, સુખસું બેડા જો ચાવું ખાવે.

રે તુંહી...

જીને નીજ ગુરૂ જાનીયા ગીનાનથી, તીને એ દેખીયા ચાખરે;
શાહાજો પાયા પરગડા, અને જુગમાંહે પુરી સાંખરે. ૧૫૯

ગુરૂ બી કીજે એસા જોઇ, જીને એ ફુલ ચાખીયા હોઇ;
એસા ગુર તો જુગમાંહે થોડે, અવર સો મુરખ સુધ વિના બોડે;
જુગમાંહે ગુરૂ તો બોહોત કીલાવે, સો આપે આપકી પરતીત ન પાવે;
સતગુરૂ જુગમાંહે થોડે હોઇ, પ્રેમું બીના સો રહ્યાજ મોઇ;
મરણે આગલ જો મરણા પાવે, તો જા એ ફુલ હાથું આવે.

રે તુંહી...

એ ફુલ સુધા સવાદ હય, સો પાઇએ પુરણ સંજોગરે;
પણ કરમ નીલાડી જીસકી, તીને ચાખીયા રસ ભોગરે. ૧૬૦

(૧૨૦) આત્માકી પ્રાપ્તી.

કરમ નીલાડી જીસકી હોવે, સો એ ફુલકું ચાખી જોવે;
સોહાગ ભોગ તીન પુરા પાયા, જીસકું એ ફુલ હાથું આયા;
ગુરકે પાસે જો જાઇ પકાવે, પુરે સવાદે સો બેઠા ખાવે;
જીને એ કેડા સુધા લીના, તીને એ ફુલકું પાકા કીના;
મરણે આગલ જીને મરણા વીસેખા, તીને એ ફુલ નેનું દેખા.

રે તુંહી...

ચાવું ન મરીએ જાં લગી, તાં લગી મીંત ન હોયરે;
મરણે પેહેલા જો મરે, સો સબ દરસણ જોયરે. ૧૬૧

(૧૨૧) કાચે પાકેકા દ્રષ્ટાંત.

કાચે પાકેકા એતના વેહેરા, કાચલી નાલીયરકા દેખો ચેરા;
જબ વય કાચા હય કાચલી જેહા, જીયું જીયું પાકે તીયું દેવે છેહા;
જો જાય કરકે પુરા પાકે, તબ તો કાચલીસું તીલ ન લાગે;
ભાંગી ટુકડા કરે જો કોઈ, કાચલી અલગી કદી ના હોઈ;
કાચલી ગોટેકી એહી નીશાની, જેસા ગોટામાંહે રેહેવે પાની.

રે તુંહી...

જેસી ખોટી કાચલી, તેસી દેહા જાણરે;
પાકા ગોટા કીયું રહે, તીયું તનમાં પીયું પીછાણરે. ૧૬૨

(૧૨૨) કાચે પાકેકા મીસાલ.

પાકા બાજ ન પાકા ખાઇએ, પાકા લગણુ પકણે થાંઇએ;
પાકે જગકા તમે દેખો ચાવા, આપસ રાખો જયું ગોટે ભાવા;
ગોટે કાચલીકા કેસા મેલા, પાકા જગસું એસા ભેલા;
પાકા ફલ લે પાંજું બાહીએ, પુરે ચાવું વેઈ બેઠા ખાઇએ;
કાચા પાંજું જો બાહીએ લોગાં, તો તત્ખણું હોવે નાંખણ જોગાં.

રે તુંહી...

પાકા ફલ અતી સવાદ હય, રાજા કરે તીસે ભાવરે;
કાચા પાંજું બાહીએ, તો તત્ખણ ફેરે સાવરે. ૧૬૩

(૧૨૩) કાચે પાકેકા સ્વાદ.

કાચે પાકેકા તમે દેખો મેલા, પરગટ હોયરો કસણી વેલા;
કાચા કેડે બહોત જો ધાવે, પાંકા પાંખે કુછ સવાદ ન પાવે;
જો તમે દેખો સુધા ખેલા, તો પકાવણ કેરી એ હય વેલા;
પીછે ટાણાં કાંહાંથી પાઇએ, પાકા ફલ લે પાંજું બાહીએ;
પાકા ફલસું સહુ નેહ લાવે, તો જા અપણા સુરીજન પાવે.

રે તુંહી...

ઘટમાં દેવલ પુજીએ, ઘટમાં મુગત દીદારરે;
સાચા જપણા માંહેકા, ફોકટ જપણા બાહારરે. ૧૬૪

(૧૨૪) દાસીકા ભાવ રાજાસું.

માંહે જપણા તમે એહી સારો, આપસ લેકર પીયુ પર વારો;
સાચી દાસીકા હય એહી કાજા, જીસકું ચાવે સો આપે રાજા;
આપસ ખેહા સો કીજે લોગાં, તો રાજા દાસીકા હોવે જોગાં;
દોય રાજામાંહે એકજ નગરા, માંહો માંહે તો હોવે ઝગડા;
આપણે સીસું જો રાજા પાવે, સોઈ દાસી રાજાકું ભાવે.

રે તુંહી...

સાચી દાસી તીસે કહો, જીસે રાજા કરસી ભાવરે;
લે વારે જીવ અપણા, અને પલપલ લાગે પાવરે. ૧૬૫

(૧૨૫) જીકરકા બયાન.

કુરબાની કીજે જીવજ અપણા, ફીકર જાવે સબ જીભું જપણા;
દેહા જીવ કુરબાની માગે, જીભું જપતાં તો હાથ ન લાગે;
જીવડા લાઇએ અવરાં સાથે, યું કયું આવે સુરીજન હાથે;
જીતના શબદ જુગમાંહે કહીએ, ઉસમાંહે પીયુજી પરગટ લહીએ;
જો ન લગાઈએ જીકરૂં જીવડા, તો કયું પાઇએ પીયુજી દીવડા.

રે તુંહી...

જીવ ન લાઇએ આપણા, અને જીભું જપીએ નીતરે;
કબી ન લાગે જાયકે, સાંહીઆ સાથે ચીતરે. ૧૬૬

(૧૨૬) ઝીકરકી ખુબી.

પશુ પંખી સબ પીયુ પીયુ કહેવે, સુરીજન કાજે સો જીવ ન દેવે;
જીવ જંત જેતે જુગ માંહે, પીયુ પીયુ કરે સબ ઠાંહો ઠાંહે;
રબાબ માંહે બી તુંહી તુંહી કહેવે, સુરીજન સુધ્યા સો તીલ ન લેવે;
માણસ મુખમાંબી યેહ જો વાણી, પીયુ પીયુ કરે પણ ધાત ન જાણી;
જો કોઈ નેહ માંહે લગાવે, સો જા અપણા સુરીજન પાવે.

રે તુંહી...

બાતાં મુખસું કીજીએ, માંહે ન લાહીએ જીવરે;
એમ સો વરસ જો ઢુંઢીએ, તો કબી ન પાવે પીરરે. ૧૬૭

સુરીજન પાંખે જો કહી ન રેહેવે, માંહે સુરીજન નેહથી લેવે;
જીભું જપતા જો શાહા લેતા, તો ખાલી સરગ કોઈ ન રેહતા;
કેતેક બરસ પીયુ પીયુ આંખે, સુરીજન બોલ સો ચિત ન રાખે;
જીભું જપતા જો પીયુ કોઈ પાતા, તો મુંનાફક હોકર કોઇ ન જાતા;
આપ પીછાણે તો નહીં દુરીજન, નહીં તો હાથથી ખોયા સુરીજન.

રે તુંહી...

જીભું જપીએ બોહોત કર, અને માંહે ન લાહીએ નેહરે;
સો કેસા મીંતજ આખીએ, સો તો દુરીજન પુરા છેહરે. ૧૬૮

જો તમે જા કર મીંત કીલાવો, તો જીવ અપણા કઇ ન લાવો;
માંહે જપતા જનમજ તપણા, જીવડા લાહીએ પીયુ પર અપણા;
તેમ તેમ કાસલ બાહેર આવે, માંહેકે પડદે સો કતરે જાવે;
તબ પીછે ફીર ચાંદણા હોવે, તો મારગ સઘલા પરગટ જોવે;
ચાવું નીસદિન જપતા જાઇએ, ચિત સઘલા પીયુ પર લાહીએ.

રે તુંહી...

જેમ જેમ જપીએ મનમાં, અને ચાવા કીજે નીતરે;

મન ચીત લાહીએ અપણા, તો ઠામજ આવે ચીતરે. ૧૬૯

ઠામેં જીવડા તો જા આવે, જો નીશદીન પીયુકું જપતા જાવે;
રસુલે ઉતમ કામ જો કીતા, આપે નામ સો મુખભર લીતા;
ઉમત માંહે પીયુ પીયુ કહયા, આપસકું લે દુખ માંહે રહયા;
સાગર રોટી જીને કીતા ખાણા, તો ન હોવે ઉસે બાહેર જાણા;
એતા દુખ શિર પર સહેતા, યું કર નામ સો મુખ ભર લેતા.

રે તુંહી...

ઉમત મહમદકી સાચ હય, સો પાઇએ કરમ સંજોગરે;

નીશદીન જપીએ પીયુકું, નીત નીત કીજે ભોગરે. ૧૭૦

તો જા હોવે એક રહેમાન, નીત નીત જપીએ એક ઇમાન;
જીસકું કોઈ મુકામ જો દીતા, કોઇ જા જોગીકા ભેખજ લીતા;
કેતેકું લે બલામેં દીતા, કેતુંને આવ દરજા લીતા;
જીસકું જાંઇ એ લેહેં લાયા, સો પરેમ માંહે જાય જલાયા;
રસુલ કેરે કરે જો કામા, નીશદીન લીજે શાહાકા નામા.

રે તુંહી...

જેતે નબી ઈસ જગ કીયે, સો રાખે નહી મુદામરે;

રસુલે એસા આંખીયા, સો જીકરે પાયા ઠામરે. ૧૭૧

ફકર માંહે જો જા રહીએ, સાસ ઉસાસે પીયુકું લહીએ;
લા ઇલાહ સેંથી અલગા રહીએ, ઇલલ્લાહ સેંથી જનમ જો લહીએ;
દુજી ભગતી સબ ભંગજ કહીએ, માંહે બંધન કછુ ના લહીએ;
જ્યું જ્યું દુનીયાસું દેવે છેહા, ત્યું ત્યું વાધે પીયુસું નેહા;
જેણે મીંતે એ ભેદજ જાણીઆ, સતગુર ભેદથી દેખ પીછાણીઆ.

રે તુંહી...

ભગતી માંહે મુગતી હય, રહયા કોઇ ન મુકામરે;
જીસમાંહે જીકરજ આંખ્યા, તીસે રસુલે બુજાયા ઠામરે. ૧૭૨

પોથી સેહેસ્ત્ર પચાસા ઢુંઢો, કાંહાં કાંહાં તીરથ જા કર મુંડો;
કેતે દેવ ઉપાસન કીજે, દેવલ દેરા જા જા પતીજે;
વિશ્વાસ મનમાંહે બોહોતેરા લાવે, સુરીજન તો જા જીકરૂ પાવે;
જો કોઈ હોવે સુરીજન જોગા, સો સબ કરસી જીકરૂં ભોગાં;
જો કોઇ સુવા હો કર ધ્યાવે, સો જા જીકરૂં પીયુકું પાવે.

રે તુંહી...

દેવલ દેરા છાંડીએ, કર તીરથ સાચા લેહરે;
સુરીજન પાયા આપણા, જીને મનમાંહે કીયા નેહરે. ૧૭૩

સોહણ દીલકી તમે એહી જાણો, પીયુજી જીકરે દેખ પીછાણો;
સુરીજન મેલા જીતના કીજે, તીતના લાભ સિરાણે લીજે;
જીસકા સાસ ઉસાસ બંધાણા, સો સબ જુગમાં મીંત પીછાણા;
દમ દમ નામ પીયુકા લીજે, ઉસકું અલગા કેસા કીજે;
મીંતુ કેરા જીકરજ કામા, તો જા પાઇએ સુરીજન ઠામા;

રે તુંહી...

નીશદીન જપીએ પીયુકું, પડે રહીએ દરબારરે;
કબહુક અપણે ભાવસું, સુરીજન કરસે સારરે. ૧૭૪

સુરીજન સાર તો જા કરસી, જીકર લેકર દીલ માંહે ધરસી;
નીશદીન જપીએ શાહાકા નામા, તેમ તેમ દીલ આવે ઠામા;
હયાત દીલકી જીકરૂં પાવે, જીકરે નેહડા અદકા પાવે;
જપણી કમ મ કરશો કોઇ, તો જા દીલ તેરા જીંદા હોઇ;
રસુલે આંખી એહ જો ગાલી, દીલ ઠામ ન આવે જીકરૂ ટાલી.

રે તુંહી...

જીકર જીસે હય પીયાકી, ભાઇ દીલ બી ધારૂં એહરે;

જીંદા હોવે દીલ માંહેથી, અને અદકા વાધે નેહરે. ૧૭૫

દીલ તો જીંદા જીકરૂં હોવે, જીકરૂ જીવડા અપણા ધોવે;
તો જા કરસી નવસા ચોટાં, તીસથી ભાગે સબ માંહેકી ખોટાં;
જીતની ચોટાં નવસા આવે, નેહકી વાટે જો નેહ લગાવે;
તબ પીછે દીલ જીંદા હોવે, પીયુ બીના અવર કહી ન મોહોવે;
જીકર ફીકર એહ જો ભાવા, પીયુ બીના હોવે સરવ અભાવા.

રે તુંહી...

જીકર જો લાગે પીયાસું, તીસે અવર ન ભાવે ચિતરે;

કડવા હોવે સબ જુગ, અને પરખે અપણા મીંતરે. ૧૭૬

એલમ ઇમાન સબ ઝીકરજ કહીએ, નીસદીન પીયુકુ જપતે રહીએ;
જ્યું જ્યું જપતા છાના જાવે, ત્યું ત્યું કલમા ઉગતા આવે;
ઇમાન સરીખા ચાંદ્રણ હોવે, સારા અંધારા માંહેથી ખોવે;
પઇકે કેરા તેલજ કહીએ, ઉસમે ચાંદરૂણાં પરગટ લહીએ;
તુજમે ઇમાન સરીખા હોવે, ગફલત માંહેકી દુરજ ખોવે;

રે તુંહી...

જીસમાંહે ઇમાન પરગટયા, તીસે ગફલત [illegible]વે દુરરે;

ત્યાં અંધેરા કયા કરે, જ્યાં સતગુર કેરા નુરરે. ૧૭૭

લા ઇલાહ નાવે પાંઉ જો દીજે, ઈલલ્લાહ સેથી પારજ લીજે;
નબીકા દરીઆ તરીયા ચાવે, તો ઇલલ્લાહસેથી નેઉ પાવે;
બાટે ચલતાં ચોરજ લાગે, સો નેહકી બાટે નીકલ ભાગે;
પીઉકે પ્રેમકી જીસ લાગી ચોટા, ભીતર ભેદા તીસ ભાગી ખોટા;
એતો કલમા જીસ દીલ ચોટા, સો જા પીયુકે મીંદર પોતા.

રે તુંહી...

અલ્લાહ સુબહાન જીને કીયા, ઇલલ્લાહ દીયા કરારરે;
પીયુ મીંદર જીને દેખીયા, સો તરકર લંગીઆ પારરે. ૧૭૮

નબી મુરસલ જેતે કેતે, સો સબ પોતે નામજ લેતે;
જ્યું જ્યું કલમા ઉગતા આવે, ત્યું ત્યું ઉજાલા અદકા પાવે;
સાચા દફતર હુવ્વા તેરા, છાપા ઉઠે માંહે કલમે કેરા;
જીભે જપણાં દુરીજન ઠાંહે, નકશ ન ઉઠે કુછ હઇડા માંહે;
દીલકી જીકરે જો જાઇ બંધાણા, સો સબ કલમેં સાથ સીંધાણા.

રે તુંહી...

દીલકી જીકરજ સાધીએ, ચીતજ સગલા લાયરે;
એસી જુગતી જો કરે, સો સબ દરસન પાયરે. ૧૭૯

દીનજ કેરી બાટ જો કહીએ, સાચ પાંખે સો તીલ ન લહીએ;
સેવા મુશરક જીસમેં જીતના, જનમ ડુબાણા અપણા તીતના;
હકજ કેરી જીકરજ હોવે, એક મકરસું સો સારા ખોવે;
સાચે મને જો બાટે ચલીયા, સો સબ પોતા નઇડે રલીયા;
મકર ભાવ તો જીન કીન કીયા, શયતાન દરજા ઉને જા લીયા.

રે તુંહી...

એતો સાચી વાટ હય, મકર ન આવે કામરે;
દીલ ફેરાવ્યા આપણા, તો શયતાન પાવે ઠામરે. ૧૮૦

તસબી પડણેસે સબ જુગ મોહોવે, એક મકરસું સારી ખોવે;
જીકર એ હય છાના કામા, સાસ ઉસાસે હઇડે ઠામા;
લોણુ લીયા જેમ ગાંઠ પટોલે, એસે ચાવે પીયાસું ખેલે;
જીભું જપતા બહોતજ જાવે, ધેન પડયા તીસે મન ન આવે;
ઉનકા ભેદ જેણે મીંતે જાણા, તીસકું મીલીયા ઝીકર ઠેકાણા.

રે તુંહી...

તસબી બહોતજ કીજીએ, માંહે ન લાહીએ ચિતરે;

ધેન પડયા જીસ મનમાં, સો કદી ન હોવે મીંતરે. ૧૮૧

પીયુ સમરણાં જે કોઇ લોણે, સો અપણા સાસ ખાલી ન છોડે;
જીભું જપતા ઠામ ન આવે, બાટે ચલીયા પીયુ બીન જાવે;
સાસ ઉસાસે જો પીયુ બીન ખોવે, સો સબ જાણો મુરદારજ હોવે;
શાહા બીના ખોટે તલ નાં જાવે, માણક અપણા ખોઇ ગમાવે;
બાહેર નીકલતા લા ઇલાહ તાણો, ઇલિલ્લાહ સેંથી તમે ઘટમાં આણો.

રે તુંહી...

જો દમ જાવે પીયુ બીના, સો જાણો મુરદારરે;

જયું દરીયાકી સંખલી, સો કીસ બીધ કીજે બહારરે. ૧૮૨

દમણે દમ જો બાહેર જાવે, સો જાકર કછુ મુલ ન પાવે;
સાસ ઉસાસ જીતના લેવે, તીતની ગુજજ્ર અદકી લેવે;
પ્રેમ દમ જો પીયા બીન જાવે, પાઇકે કેરા વો મુલ ન પાવે;
એતો ધ્યાન બાહેરકા કહીએ, સાચી ઝીકરમાંહે શાહાસું રહીએ;
મન સમજાય કર એતના જોણા, લોહા કારણ ઝવાહીર કયું ખોણા.

રે તુંહી...

ઝવાહીર ખોયા હાથસું, જો જુગમાંહે અમોલરે;

સો ન પાઇએ દામથી, સો લીજે સરકે તોલરે. ૧૮૩

જો જાણો માંહે ચોખા કીજે, તો ઈલલ્લાહ શીકલ નીસદીન દીજે;
કીસકા મેલ સો કીસથી જાવે, દીલકા મેલ સો ઝીકર ગમાવે;
નબીકે બાટકી એહી નીશાની, સો સબ શીકલ દીલકી જાની;
નીરમલ ચાંદરૂણાં માંહે હોવે, તો જા શાહાકું મેણુ જોવે;
આરસી દેખો તમે પરતક ગાલી, મુખ ન દીસે નીરમલ ટાલી.

રે તુંહી...

અંતર નહીંરે સાંહીયા, જો ઘટ નીરમલ હોયરે;
કાટ ભરાણી આરસી, તો મુખ ન દીસે કોયરે. ૧૮૪

મુખડા તો જા ઝીકરૂં દેખો, આપસકું માંહે ઝીકર વીસેખો;
સબ લોહામાંહે આયના હોવે, કાટ ટલે તબ મુખડા જોવે:
જો કાટ ઉપરથી સઘલા ખોવે, તબ તો ઝીકરે શાહા મુખ જોવે;
દીલકા કાટ તો એસા જાણો, લોહા આયના તમે દેખ પીછાણો;
ઝીકરે દીલ લગાકે આણો, તો દીલકા આયના જા દેખ પીછાણો.

રે તુંહી...

દીલમેં આયના પરગડા, સો શાહ મુખ દેખણ જોગરે;
કાટ ટલે જબ માંહેકા, તબ દરસન કીજે ભોગરે. ૧૮૫

રાત દીવસ જો ચાવા કરસી, ઝીકરમાંહે દીલજ ધરસી;
નીત નીત પીયુસું આવે જાવે, દીલકી ઝીકરે સુધા પાવે;
સાચી ઝીકરસું જીવડા લાવે, હવા હીરસ સબ ખોઈ ગમાવે;
દમ કદમ જો ઝીકરે રેહેવે, પીયુકી સુધ તો સઘલી લેવે;
એસી ગુજ દીલમાંહે કીજે, તો રોમે રોમે સબ પ્રેમુ ભીજે.

રે તુંહી...

હઈડા લાઈએ પીયુકું, તો પીયુ તમ ઘર હોયરે;
જબ દોનું હઈડે મીલ ચલે, તાંકી સુધ ન બુજે કોયરે. ૧૮૬

જીવ સાસ હોય નેરે રેહેવે, જીવકી સુધ્યા પીયુકું કેહેવે;
નીશદીન સાસ ઉસાસ ન ખોવે, તો સુખ છાની સો માંહે જોવે;
નેરે રેહેવે સબ દાસજ કહેવે, પીયુકું જપતા જો તીલ ન રહેવે;
ખાસા દીવાન દીલકા કહીએ, ઈસ બીન માહાલ કોઈ ન લહીએ;
જો તું જાકર લોણે ગેમાર, તો કીરત ન રહેસી માંહેકી સાર.

રે તુંહી...

દમકી ખાસજ કીજીએ, ભાઇ જો જા રહીએ પાસરે;

નીશદીન દોડે પીયુ ઘર, તીલ ન ખોવે સાસરે. ૧૮૭

જો તમે જાણો સાસજ મારૂં, માંહેકા કાજ મેં અપણા સારૂં;
નબીએ જીસથી પીયુ પીછાણ્યા, માંહેકા મોહોલ તો ઓ નહીં જાણ્યા;
બાકી નફર સબ બાહેર રેહેવે, માંહેકા મોહોલ સો કોઈ ન લેવે;
બાલું બાલાં ઓર ઠાંહો ઠાંહે, દમ ફેરાવે સઘલે માંહે;
જેણે મીંતે એ બાતજ જાણી, સો સબ ચાલે વાટ પીછાણી.

રે તુંહી...

જે કોઇ મીંત સુજાણ થે, તીને એ દેખ્યા બુજરે;

સો નીશદીન લાગે પીયુસું, એસી કીની ગુજરે. ૧૮૮

માંહે પ્રીત તો એસી લાઇએ, તીલ બી બાહેર કહી ન જાઇએ;
અંધે પ્રીત નઇણે નહી સુજે, મનકી લાગી સો કોઇ ન બુજે;
જે કોઇ બુજે સો મનકે માતે, નીત ઉઠી હોવે સો પ્રેમુ રાતે;
માંહે છાના સો કરીએ ભોગાં, કોઈ ન જાણે બાહેર લોગાં;
બાહેર જાતાં લોક પીછાણે, મનકી લાગી સો કોઈ ન જાણે.

રે તુંહી...

માંહે એસા ખેલીએ, જો કીસે ન હોવે જાણરે;

ગુંજજ એસી કીજીએ, જેમ આપ ન બુજે કાનરે. ૧૮૯

રોમે રોમે તીલ ન રહીએ, મનસું બાતાં મનકી કહીએ;
પીચુકી ઝીકર જીન જા આંખી, નબીઉ સારૂને ફજલું રાખી;
છાની બાતાં જા કર પાઇએ, બાહેર પુકારણ કીતકું જાઇએ;
જે કોઈ પોતે સો મનકે લોણે, કોઈ ન પોહોતા બાહેર દોડે;
ફજલ નબીકા પકડો જાઇ, તો જા શાહાકું સુખસું પાઇ.

રે તુંહી...

બાહેર બોહોતજ દોડીએ, અને માંહે ન લાઇએ મનરે;
સાચા મીંત જો આપણા, જેણે પીચુકું સોંપ્યા તનરે. ૧૯૦

ઈનૃહી પીછે જનમ ગમાઈએ, ઝીકર પાંખે કોઈ મુલ ન પાઇએ;
કાજી મુક્તી જોઇ કીલાવે, પ્રેમ બીના તો શાહા ન પાવે;
નેહ સો આહે હઇડા માંહે, પોથી પડેસું ન પાવે શાહે;
પોથી પ્રીત સો ખોટી જોવે, જુઠે કાંહાંસુ પીચાકું મોહોવે;
ઝીકરૂં જીવડા જા કર જાગે, તો પોથી પાનેસું દીલ ન લાગે.

રે તુંહી...

પોથી પડયા બોહોત કર, માંહે ન લાયા નેહરે;
સો કેસે ભીજે બાવરે, ઝાકળ કેરે મેહરે. ૧૯૧

દીલ ન આવે પીયુ બીના ઠામા, જીસથી પાઇએ માંહે સાચા કામા;
બાંકી લકડી જીતની કહીએ, છાયા તીસકીબી બાંકી લહીએ;
તીલબી તીર જો બાંકા જાવે, તીતના હદથી તફાવત પાવે;
દીલ બી સીધા જો નાં કીજે, તો સુખસું મંજલ કેસી લીજે;
પીચુ બીના જીવડા કહીં ન લાવે, ભીતર ભાવસું ઘર માંહે પાવે.

રે તુંહી...

જીભું બાંકે મત બકો, અને દીલ બાંકે સબ હાણરે;
જો મન હોવે પાધરા, તો દરગે પાવે જાણરે. ૧૯૨

જાહેર પડણા કુછ કામ ન આવે, જાં લગ મન ચિત લાય ન ધ્યાવે;
દયાલ હય ઇસ મનકા રાજા, રસુલ ચાલે સો પીયુસું સાજા;
નબીએ મનજ ચોખા કીના, તો જા દરજા અપણા લીના;
જીભું જપણા કામ ન આવે, જાં લગી મન ચીત પીયુસું ન લાવે;
દીલકી ઝીકર સો નીશદીન કીજે, મનમાં સોહણ ચોદીસે દીજે.

રે તુંહી...

માંહે કીજે નીરમલા, તો શાહાસું લાગે ધાતરે;

સોહણ દીજે સાચકી, શાહાકી જીકરજ સાથરે. ૧૯૩

પરતક દેખો દીલજ માંહે, સાચી સોહણ ફેરાવો તાંહે;
સાચી સોહણ હકજ કેરી, સાફ કરે સબ માંહે ફેરી;
માંહેકી સોહણ ઝીકરજ કામા, પાક કરે સબ માંહે ઠામા;
નબીયું કેરા એ હય ખેલા, માંહે કીજે જા એસા મેલા;
મહમદ પાવે જો સાચજ કેરા, તો જા પાવે શાહાકા સેહેરા.

રે તુંહી...

સોહણ જો સાસ ઉસાસકી, સો ચાવું કીજે નીતરે;

જીતના માંહે ફીરાઇએ, તો ચોખા હોવે ચીતરે. ૧૯૪

જો જાઇ પીયાસું સુધા જાગે, સો સબ જાઈ ઇસ પેંદે લાગે;
સાચા પંથ જો નબીએ લીના, જીને ફરમાયા શાહાકા કીના;
કછુ ન કીની બુરી બીદાયત, આપે ચલેઆ સુધી હીદાયત;
ધોકડ મારગ ચલીઆ જાઇએ, ચોર ન લાગે ને મેંજલ પાઇએ;
બાટ ન પકડો બીદાયત કેરી, રસુલ ચાલે સો સાચી શેરી.

રે તુંહી...

સાચી બાટ રસુલકી, અને સાચા જગ રસુલરે;

પીયુને જીબરઈલ ભેજીયા, સો આંન દીખાયા ખેલરે. ૧૯૫

ઈલમ ઈમાન જીતના કીતા, નબીએ સારા જો ઝીકરે લીતા;
ખાસા ખઝાના જીતના કહીએ, સો સબ અપણી દીલમાંહે લહીએ;
નબી ઇસ બાટે કરતે ભોગા, સો સબ હુએ ખઝાને જોગા;
ઝીકરજ કીલી દીલકી કહીએ, સો સબ બાટ દીલમાં લહીએ;
જીને ઈસ કલમેસું મન ચીત લાયા, ખાસા ખઝાના ઉસે ખુલતા આયા.

રે તુંહી...

દીલમાંહે ખઝીના પરગડા, અને કીલી કરો તુમ હાથરે;
ખોલ્યા ચાહો સાચસું, તો લાગો કલમેં સાથરે. ૧૯૬

(૧૨૭) હવા હીરસકી વીગત.

હવા હીરસ સબ દુરીજન પાસે, ઈમાન ઉડાવે એકહી સાસે;
નીશદીન પીયુકું જપતા જાવે, તો જા ઈસથી છોટકા પાવે;
મુખસું જપતા જનમ સતાવે, પઇકે કેરા સો મુલ ન પાવે;
તલબ કરે નીત રોટી કેરી, ફીરતા હીંડે જગ શેરી શેરી;
ઇસ ત્રીયાકી આસજ ખોટી, પીયુજી ખોવે તે કારણ રોટી.

રે તુંહી...

ત્રીયા ચલત્રે આગલી, બહોત લગાવે ચોટરે,
ઈસિકે પાલવ જો પડે, તીસે દીનજ લાગી ખોટરે. ૧૯૭

(૧૨૮) હવા હીરસ દિલકા હીલા.

દુજા ચોરજ માંહે રહેવે, ઉસથી બાટ સો કોઇ ન લેવે;
ખતરે જેતે તીલ તીલ કીજે. અંધે અતરીયાલે વાટ ન લીજે;
હાથે જાલી ગફલતકી રાખે, ફીર ફીર હકકી બાટજ નાંખે;
જો કીલાણે બડે બડેરે, સો સબ જા કર મકરૂં ઘેરે;
એતો માંહેકા ખાતર બાહાવે, જેસા ચુવા બીલી લે જાવે.

રે તુંહી...

દીલમાંહે ચોરજ પરગડા, બડા મકર તીસ હાથરે;
ખાતર દેવે માંહેથી, બેઠા લેવે બાથરે. ૧૯૮

(૧૨૯) ખતરે દિલકા હીલા.

ખાતર પાડણેકું રેહવે પાસે, સો સત સબુરીસે પેહલા નાસે;
ચોરી કરે મુખ મીઠી ગાલી, કીને ન પકડા નવસા ટાલી;
પીયુકા જીસકું હોવે ચાવા, સો જનમ ન છોડે મુરશદકા પાવા;
સુરીજન તેસું ચલીયાં આવે, ચાંદણે મારગ સબ કોઈ પાવે;
નહીં તો તીલમાંહે બાજી ખાવે, મેવા સઘલા ખોઈ ગમાવે.

રે તુંહી...

મુરશદ દીંવા હય જુગમાં, જો આંન દીખાવે સેરરે;
એ બાટ બહોત રલીયામણી, જ્યાં ચોરાસી નહી ફેરરે. ૧૯૯

(૧૩૦) મુરશદકી મેંમા.

મુરશદ પાંખે કોઈ બાટ ન પાવે, ખરા ખોટા સબ પરગટ દીખાવે;
બંદગી સઘલી મારગ કહીએ, પણ મુરશદ પાંખે ભેદ ન લહીએ;
સેહસ્ત્ર બરસ જો કીજે ભગતી, મુરશદ કેરી એકજ રતી;
ગુર પાંખે જો કામ ચલાવે, સો સબ ખોવે મન ઠાંમ ન આવે;
એતો આંખી દીલકી ગાલી, ઠાંમ ન આવે કોઇ મુરશદ ટાલી.

રે તુંહી...

ગુર પાંખે જો ઢુંઢીએ, અને ભગતી કીજે નીતરે;
બહોતજ રોલે આપકું, પણ ઠામ ન આવે ચીતરે. ૨૦૦

(૧૩૧) મુરશદકી મહીમા.

જેણે મીતે એ જાણી બાતા, સો સબ લાગે મુરશદકે સાથા;
સઈયદ મહમદ જુગમેં આયા, સતકા ભેદ સો આંન બુજાયા;
કીતાબ મહમદકા સાચા કહીએ, જીસથી દીન ઇસલામજ લહીએ;
શીરક મુનકર જીતને ચાલે, તીનકું સઈયદ મહમદને ટાલે;
દુકાનદારી સબ પાખંડ કામા, તીનકે સારે ચુકાએ નામા.

રે તુંહી...

સો દીન આયા નીરમલા, સો આયા સુરીજન ભોરરે;
તેગ ફેરાઇ સતકી, તબ નીકલ ભાગે ચોરરે. ૨૦૧

(૧૩૨) મીરાં સઈયદખાનકી તશનીફ.

શયતાન શાહાકા કહયા ન માન્યા, તો હકને લેકર ઉસકું શન્યા;
શાહાકે તોલું કોઇ ન પુગા, ચોદીશ ચાંદા ઉસ નામું ઉગા;
ચોર હુને સો સબ બાટું લાગે, સો સબ ચોરી છોડ કર ભાગે;
સાચી બાટે દેહા મન દીજે, કુડ કપટ સબ દુરજ કીજે;
કરમ ભાગ ઉન લોકું કેરા, એસા મુરશદ હય જુગમેં તેરા.

રે તુંહી...

કરમ ભાગ ઉસ લોકુંકે, જીને લીયા મહમદ ભેદરે;
સાચે ચાલે પંથ સર, અને જુઠે ખેંચે પેદરે. ૨૦૨

(૧૩૩) વીલાયત.

ખતમ વીલાયત સાચી કહીએ, રોમે રોમે સબ મહેદી લહીએ;
સાચે મને જીને પાવલ લીના, તીને દીન જા ચોખા કીના;
અવર બીચારે તો હોવે દુરીજન, તીસથી દુર પડયા સુરીજન;
ખાસે વજીરસું અદાવત કીજે, બીના દીવાન સો કયું પીયુ લીજે;
ભાએગ જીનકે પીયુ લાગે હાથાં, જો મુરશદકે લાગે સાથાં.

રે તુંહી...

સાચે વજીર સતગુર, સો થોડે ભેદે સુજાણરે;
જીસકે પુરે ભાએગ થે, ઉને આણ્યા ઇમાનરે. ૨૦૩

(૧૩૪) સતગુર મારગ.

સુધા કામ ઓર સુધા ચાવા, પીયુકા મુરશદ ઉસને પાવા;
સારે જગકું કહયા પુકાર, જો સમજે સો લાગે પાર;
બાટ રસુલકી આનજ ખોલી, કાહેર નાઠા સો સીસજ ડાલી;
દુખ દાએલા સહયા ન જાવે, સો કયું શાહાકા મારગ પાવે;
હવા પુરસ ઓર બેઠા લાગે, સો છલાણે સબ નીકલ ભાગે;

રે તુંહી...

મહેદી સાચા દીનકા, જા જગ કહયા પુકારરે;
હવા પુરસ જીન છેતરે, તીનકી લીની સારરે. ૨૦૪

(૧૩૫) અસત ઓર સતપંથકા મેહેલ.

ચોરૂં ચાંદ્રણી ન સોહાવે રાતા, સો જા લાગે અંધારે સાથા;
ફીર ફીર કીના જુઠા ગુમાન, યું કર ખોયા આપ ઈમાન;
નબીયુંકે શીર બીતી બાતા, કેસે લાગે ઉનુબી સાથા;
કેતે નબી સો કતલ કરાએ, કેતે દેશ વીદેશ પઠાએ;
માંહે દીન વાટ એહ જો લીના, તીસથી મલામત ઉન શીર દીના.

રે તુંહી...

નબી થે જેતે સાચસું, સો ચાલે સીધી વાટરે;
કેતેક કાઢે ગામથી, કેતેક નાખે કાટરે. ૨૦૫

(૧૩૬) સતપંથકી નીશાની.

બડી નીશાની તો જા પાયા, સાચા મેહેદી હમ ઘર આયા;
દીલકી આખુંસે જાઇ બુજાવે, નબીયું દમ કદમ જો લાવે;
વલી મશાએખ જો સુધા ચાલે, સો સબ બલાઉંથી કોઈ ન ટાલે;
નબીપણા તો તીસકું દીતા, જીસકું બલાઉંમેં કસકર લીતા;
બલા સહયા ને નામજ લીતા, સાચા નબી સો તીસે કીતા.

રે તુંહી...

નબીએ કસણી શીર સહી, તીસે દીતા માંહે બલાયરે;
તીસથી સુખ ન દીજે આપકું, તમે રાખો પ્રેમ જલાયરે. ૨૦૬

(૧૩૭) આશકુંકી રીત.

આશક કેરી એ હય મલામત, નીશદીન પીયુકું રાખે સલામત;
જગ ખોઆરી ને દુખડા કહીએ, સો તો સારા પ્રેમજ લહીએ;
લોક દીખાવે કાલે ઘેલે, એ સબ આએ પ્રેમજ ખેલે;
જીસે પીયા ચાહાવે આપ સંજોગા, તીસે કહાવે મલામત ભોગા;
લોક કુટંબ સબ વેરી કીજે, યું કરી મઉમનો ભેદજ લીજે.

રે તુંહી...

જેમ સોના કસીએ અગનમાં, તેમ દુખમાં કસીએ મીંતરે;
ખરા ખોટા જેમ પરખીએ, યું કરી સાધીએ ચીંતરે. ૨૦૭

(૧૩૮) નબીચુંકા રસ્તા.

જેતે કેતે નબી જો કીતે, ઉન શીર એહી પ્રેમજ બીતે;
જગ સારા ઉસ કેડે લાગા, આપે સુરીજનસું રેહેણી જાગા;
કાલે ઘેલે ધરાઇએ નામા, યું કર ચીત લગાઇએ ઠામા;
સુરીજન પાંખે જો કાઇ ભુલા, ઉસકે મુખ પર પડીઆ ધુલા;
ભલી બુરી જો ખોટ લગાવે, યું કર અપણા મીંત છીપાવે.

રે તુંહી...

જીસ મીંતુમાંહે સાચ થા, ઉનસું લાગે લોકરે;
સબથી અલગા ટાલ કર, કીએ મલામત જોગરે. ૨૦૮

(૧૩૯) નબીકા દીન.

નબી મહમદ પરતક દેખો, જીસથી પ્રેમજ સાચા ખેલો;
કેતુંકે શીર બીતી બાતાં, ફીર ફીર લાગે વયબી સાથાં;
જીતની બાતાં રસુલે લીતી, ઉન શીર એસી વેદના વીતી;
સઇયદ મહમદ સાચા ચાલા, ઉન શીર પડતા એહી હાલા;
સાચા દીન જો હકસું રહેવે, વો જા એસા હાલા સહેવે.

રે તુંહી...

જેતે જગ રસુલ થે, ઉનસું લાગે લોકરે;
મહમદ આપે સાચસું, કીએ મલામત જોગરે. ૨૦૯

સોહણ મીંત જો માંહી પાવે, ધોવે કાસલ ને જુઠ ગમાવે;
બાટ ન હોવે મેહેદી ટાલી, પીયુ બીના નાંહી દુજી ગાલી;
જીન કીન સુણીયા કાનજ ખોલી, તીને એ બુજી સબ સાચી બોલી;
જે કોઇ દુરીજન દુનીઆ લાગા, ગફલત ધોકે ચોંક ન જાગા;
જીસકું હોતા પીયુકા ચાવા, તીન જા દેખા નબી મહમદકા પાવા.

રે તુંહી...

મહમદ સાચા પરગડા, લાયા સુરીજન સુધરે;
પાલવ લાગા તે રહયા, જીને દીલસું ઉપની બુધરે. ૨૧૦

(૧૪૦) પયરવી રસુલકી.

પીયુ પીછાણણાં સાચા જાણો, ટાણાં અપણા દેખ પીછાણો;
રસુલ કેરે કરે જે કામા, ઉસને મેહેદીકા પાયા ઠામા;
ઉસકું કલમાં હક ઉપના, તીસને મેહેદી સુધા જાના;
પીયુને દીની જીસકું બુધ, સો સબ બુજે મેહેદીકી સુધ;
સાચા મેહેદી સુરીજન જોગા, નીત નીત કરશે પીયુસું ભોગા.

રે તુંહી...

લા ઈલાહ ઇલલ્લાહ પીયુકા, અને સાચા નબી રસુલરે;
મેહેદી સીદક પીછાણીયા, સો લાધા પંથ અમુલરે. ૨૧૧

સોહાગણ ભેદ જેણે પુરા જાણીયા, સો સબ મહેદીકે ટોલે આણીયા;
પીયુકા પ્રેમ જો આન લગાવે, તેમ તેમ અદકા મરમજ પાવે;
હજકા પાલવ લીના હાથે, ફીર ફીર લાગે વયબી સાથે;
રાતે માતે જીને કીના ભોગા, સો સબ હોવે સુરીજન જોગા;
એસા મુરશદ જુગમેં આયા, તો કાલે ઘેલેને મારગ પાયા.

રે તુંહી...

મુરશદ દીવા ઇસ જગ માંહે, અને આયા લોકું ભાગરે;
જીસમાં તીલ બી દીન થા, ઉને રાખ્યા હઇડે લાગરે. ૨૧૨

(૧૪૧) પયરવી રસુલ મીસાલ હજરત અલી.

એતો મીલવા મેહેદીકા કહીએ, નીશબત દીનકી પરગટ લહીએ;
માંહે મયદાન પાંઉં જો દીજે, દફતર દીનકા ચોખા કીજે;
બંદગી દીલસું સાબત ચલીએ, દુલ દુલ ચડે સબ કુફરજ ટલીએ;
જુલફીકાર જો હાથું રાખે, તબ કુફર માંહેથી કાઢી નાખે;
જીને ઇસથી મુખડા મોડા, નીસત સઘલા સો ટાલ કર છોડા.

રે તુંહી...

એ તો પેહેલવાન દીનકે, અને લાગી દીનકી મોહોરરે;
કુફરજ સારા કાટીયા, તબ બાંધ ચલાએ ચોરરે. ૨૧૩

(૧૪૨) પયરવી રસુલ મીસાલ મેહેદી સાહેબ.

ચોરૂં માંહે પુકારજ પડીયા, હકકી સવારી મહેદી ચડીયા;
માંહેકા કુફેર ફેર ફેર કાટે, સતી ચલે સો જીકરજ માટે;
રાવત કહીએ સબ દીનજ કેરા, કુફેર મારે તો જગમેં ફેરા;
દીન મોહમદકા રોશન કીના, એસા જસ ઈસ શાહાકું દીના;
જીને દીલકું રોશન કર લીના, ઉને સવારીકા સાથજ કીના.

રે તુંહી...

એસા ભોગી દીનકા, જીને સવારી કીની સાથરે;
મારગ પાયા દીનકા, તીસે સુરીજન લાગા હાથરે. ૨૧૪

(૧૪૩) દોર આખર જમાનેકા.

આખર જમાના આયા લોગા, સમર લીજો તમે આપ સંજોગા;
આખર વખતકા એ હય કારણ, જગ ન રેહેવે અપણી ધારણ;
પડીયા પંડીત જો સાચા રેહેવે, પંડીત વીના કોઈ મારગ ન લેવે;
માઈ બાપ નહી કોઈ તેરા, સાચ વીના તો ફોકટ ફેરા;
ખએર મએર સબ માંએ ઉઠાય, ઇલલ્લાહસું રહીએ માંહે ધ્યાય.

રે તુંહી...

કલજુગ ખોટા આયા, ધરમ ન રહયા સાચરે;
આગમ જો જો ભાખીયા, સો સાચા હુઆ આજરે. ૨૧૫

(૧૪૪) પયરવી રસુલકી.

મીંત જો દેખો તો મીંત રસુલા, પાયા ભેદ સો કોઇ ન ભુલા;
બાટ જો સાચી ફેર લગાઈ, પ્રેમ પીયુકા લીયો જગાઈ;
એ સબ મોહબત કેરે કામા, જીસથી પુગે સઘલી હામા;
જીન કીન રસુલસું કીના ભોગા, સો જા હુએ સુરીજન જોગા;
ભાવ ભગતી સબ પુરા રાખો, જીસથી મારગ સાચા દાખો.

રે તુંહી...

કાહેર જુગ માંહે દેખીયા, સો ખોટા મારગ છોડરે;
તીસથી મેહેદી ભેજીયા, સો રસુલ કેરી જોડરે. ૨૧૬

(૧૪૫) મુરશીદકી સીફત.

સતગુર મહમદ જીને ભાગે પાયા, ઉસ ઘર સાચા મેહેદી આયા;
દીલકી આંખોસેં સુજે બાતા, એસા મેહેદી હય જગકા દાતા;
મનકી કાસલ કછુ ન રાખી, ગુંજ ખોલી સબ મીંતુ આખી;
જીસમાં ઈમાન હોવે મેરા, સો ના પડીયા લાંબા ફેરા;
મરણે આગલ જો મર મર જાવે, ઈમાન રાખે તો પરતક પાવે.

રે તુંહી...

મહમદ મેહેદી આંખીયા, તમે સુણો મન ચીત લાયરે;
મરણે આગલ જે મરે, સો સબ દરસન પાયરે. ૨૧૭

(૧૪૬) આતમા પ્રાપ્તિ વાસલ હક.

નબી મહમદ જીન પરતક દેખા, મરણે આગલ ઉન મરણ વીસેખા;
વય તો હુવે હય સુરીજન જોગા, હંસી હંસી માણેઆ પીયુસું ભોગા;
સરવ સવાદ સો પુરા પાયા, સો જીવ અપણા પીયુસું લાયા;
સુખસું પોતા વો મીંદર જાઈ, સરગું માંહે ઉસે હુઈ વધાઈ;
સખી સાહેલી તીસે મંગલ ગાઇ, વે જાકર અપણા સુરીજન પાઇ.

રે તુંહી...

જો જા અપણે સતસું, પોતા મીંદરે જાયરે;
ઉને સો એસા આંખ્યા, હમ દેખે સુરીજન પાયરે. ૨૧૮

(૧૪૭) વાસલ હકકી ખુબી.

ઘર ઘર આનંદ ઘર ઘર સોહાવા, ઘર ઘર સાહેલી સો મંગલ ગાવા;
રેહેણી દીવસ હુઇ અજવાલી, સરગું માંહે તીસે હુઈ દીવાલી;
મીંતુ મીંત મીલીયા જાઈ, હુઈ સોહાગણ પીયુ મન ભાઇ;
જીને સોહાગ પુરા પાયા, અપણા સુરીજન સો લે ઘર આયા;
સો રાજ કરે ને માણે ભોગા, સુરીજન પાયા આપ સંજોગા.

રે તુંહી...

જે ઘર પોહોતા આપણે, સો પીછા ન ફર્યા કોયરે;
જેણે આપ પીછાણીયા, પીયુજી પાયા સોયરે. ૨૧૯

(૧૪૮) નામું સઈયદખાનજો.

સુણો મુનીવરો સત પરમાણી, પીયુ મીલનેકી હય એ સતવાણી;
માનો મુરશદકે સાચે બેના, અંતર ખોલો ગીનાનકે નેના;
આપ પીછાનત એ કહે સમજાઈ, ઝીકર ફીકર સબ ખોલ સુનાઈ;
સુધી સમજો મુરશદકી શાના, તો મટ જાવે ભવ આના જાના;
આપે ખાલક ખલકમેં આયા, નર પરસાદે સઇયદખાન પાયા.

રે તુંહી...

સઇયદખાન સત બોલીઆ, સો આપ કહે રહેમાનરે;
ખલકમેં ખાલક ભર રહયા, સો સીદક સીદક કર માનરે. ૨૨૦

(૧૪૯) સઈયદ ફતેહઅલીકી તસનીફ.

અલી મહમદ પરતક જાણો, ગુર નર દોનુકું દેખ પીછાણો;
ગુર ગોવીંદ સો એકહી કહીએ, સાચા મારગ સતપંથકા લહીએ;
જીસ મારગ માંહે સબ કોઇ તરીયા, ઉસકા આગલ કાજ બી સરીયા;
આલ નબીકી તમે કરજો સેવા, જીસથી પાવો તમે સાચા મેવા;
સાચા મેવા તો જા પાઇએ, ગુરકી ઓલાદકું સતસું ધ્યાઇએ.

રે તુંહી...

જાકું દરસન ઈત હય, તાકું દરસંન ઉતરે;
જીને યાં ન દેખીયા સતસું, સો કીયા પાવેગા ઉતરે. ૨૨૧

(૧૫૦) નામું ફતેહઅલીજો

સઇયદ મહમદ બોલીઆ સતવાણી, સાચે મોમનને સત કર જાણી;
જો મોમન મનમાં સાચા હોવે, સો જા ગુર નર પરતક જોવે;
આદ અંત ગુર નર જાણો, અવલ આખર તમે દેખ પીછાણો;
ગુર નર આલ બીના કામ ન હોવે, લખ ચોરાશી જો ફીર કર જોવે;
ખુદા ખાલક તમે જાણો અલ્લાહ, સો જાણો શાહા મુશતન સીરબીલાહ.

રે તુંહી...

સઇયદ સત વાણી બોલીયા, તમે સુણો મોમન સુજાણરે;
ગુર નર આલમાંહે આવીયા, તું સીદક સીદક કર જાણરે. ૨૨૨

સમાપ્ત.